



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

# ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И МОДЕЛИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА РЕЦИДИВИЗМА

## Доклад от проучванията

**Изготвили:**

**Димитър Русинов – Фондация «Фонд за превенция на престъпността – ИГА»**

**Андрей Момчилов – Сдружение «Център за обучение и услуги»**

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.  
[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

## **СЪДЪРЖАНИЕ**

Въведение	3 стр.
I. Цели и методи на проучванията	4 стр.
I.1. Цели на проучванията	
I.2. Методи на проучванията	
II. Проучване на законодателната, институционалната и техническата рамка в България	5 стр.
II.1. Проучване на законодателната рамка	6 стр.
II.2. Проучване на институционалната рамка	25 стр.
II.3. Проучване на техническата рамка	39 стр.
III. Проучване на системи за измерване на рецидивизма в международен план	64 стр.
Въведение	
III.1 Дефиниция на рецидивизъм	66 стр.
III.2 Обхват на системата за измерване на рецидивизма	68 стр.
III.3 Институционална рамка и източници на информация при измерването на рецидивизма, ползватели на данните, разпространение на информацията, получена от изследванията	73 стр.
III.4 Проследяване на кохортите	84 стр.
III.5 Събиране на специфични данни	86 стр.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

III.6 Защита на личните данни	88 стр.
III.7 Оценка на риска	91 стр.
III.8 Приложимост на резултатите от измерването на рецидивизма	92 стр.
III.9 Релевантност на измерването на рецидивизма за формулирането на наказателната политика	96 стр.
III.10 Изводи	97 стр.
IV. Сравнителен анализ	100 стр.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

## **Въведение**

Настоящият доклад е изготвен като част от дейностите по проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01, и по конкретно Дейност 1 - "Граждански мониторинг чрез проучване и анализ на съществуващите възможности и модели за измерване на рецидивизма в наказателно-изпълнителните системи в България и Европа".

В рамките на първия етап на дейността бе изготвен общ дизайн на проучванията, които да обхванат трите основни направления:

- дизайн на проучване на законодателната, институционалната и техническата рамка в България, в контекста, на която би могла да се внедри система за измерване на рецидивизма;
- дизайн за проучване на функциониращи системи за измерване на рецидивизма в международен план, включително за синтезиране на основните им характеристики, съдържание и начини на използване на данните;
- дизайн на сравнителен анализ, който да информира процеса по изготвяне на Концепция за въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България.

На базата на този дизайн бяха проведени проучвания в тези три направления, резултатите от които обобщаваме в настоящия доклад.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

## **I. Цел и методи на проучванията**

### ***I.1. Цел на проучванията***

Целта на тази дейност е съотнесима с общата цел на проектното предложение и конкретна цел 1 - Да се проучат и анализират добрите практики за измерване на рецидивизма и възможностите за внедряването им в наказателно-изпълнителната система на България.

### ***I.2. Методи на проучванията***

Проучванията бяха реализирани чрез следните методи:

- Кабинетна работа на експертите чрез достъп до физически и електронни информационни ресурси, вкл. чрез интернет свързаност;
- Дискутиране и планиране на дизайна на проучването чрез технически средства (компютър, камера с микрофон), регистрация в платформи за онлайн срещи (Zoom, Skype);
- Консултации със заинтересованите страни (онлайн формат чрез видеоконферентна връзка и обмяна на електронна поща, работни срещи).



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

# **II. Доклад от проучване на законодателната, институционалната и техническата рамка в България**



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

## *II.1. Проучване на законодателната рамка*

### II.1.1 Понятия за рецидив и рецидивизъм в българското право

Задача: Да се изследват и изяснят понятията за рецидив и рецидивизъм според българското законодателство.

Когато се разглежда въпросът за понятието „рецидив“, е необходимо най-напред да се направи разграничение между множество престъпления и различните форми на усложнена престъпна дейност.

За формите на *усложнена престъпна дейност* е характерно, че изпълнителното деяние на тези престъпления е усложнено и това обстоятелство е отразено в състава на престъплението. По-долу се разглеждат различните хипотези на усложнена престъпна дейност.

#### *Продължавано престъпление.*

Продължавано престъпление е налице, когато две или повече деяния, които осъществяват по отделно един или различни състави на едно и също престъпление, са извършени през непродължителни периоди от време, при една и съща обстановка и при еднородност на вината, при което последващите се явяват от обективна и субективна страна продължение на предшестващите.

Така изведената дефиниция разкрива следните обективни особености на продължаваното престъпление:



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Преди всичко тази форма на усложнена престъпна дейност ще е налице, когато деецът е извършил две или повече деяния, конкретизирани по време, място, начин и обстоятелства, при които е извършено. От психологична гледна точка отделните прояви могат да бъдат осъществени както в изпълнение на едно общо решение, така и въз основа на отделни решения, всяко от което е взето след изпълнението на предходното. Така например управителят на магазин може да реши веднъж да присвоява от поверените му пари всеки ден по малко или всеки ден да решава отново колко да присвои.
- Второ, необходимо е деянията, съставляващи продължавано престъпление, да осъществяват поотделно основния състав на даден вид престъпление. Този обективен белег се отнася до вида на престъплението. Възможно е отделните деяния да осъществяват и различни състави на едно и също престъпление.
- Необходимо е от обективна страна последващите да се явяват продължение на предшестващите. Такава обективна връзка между деянията ще е налице, когато те са насочени срещу един и същи непосредствен обект и всяко увреждане или застрашаване на този обект се явява част от едно общо негово отрицателно засягане.
- Характерно за продължаваното престъпление е, че отделните деяния са осъществени при една и съща обстановка. Този белег показва едно трайно отношение на субекта към обекта или осъществяване на деянията по траен повод. Естествено, пълната еднаквост на обстановката не е възможна и поради това практиката приема, че е достатъчна известна нейна приблизителност.
- Деянията са извършени през непродължителни периоди от време, като се има предвид това, което разделя отделните прояви. Този въпрос е фактически и се преценява в зависимост от характера на дейността, възможностите за осъществяването ѝ, причинените общественоопасни последици от всяко деяние и от всички други обстоятелства, като например периодичност на ревизиите, смяна на сезоните, това, че деянията се извършват на определени интервали от време, в определени дни на седмицата или месеца и други.





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Освен обективните, следва да отчетем и следните субективни особености на продължаваното престъпление: от субективна страна продължаваното престъпление се характеризира с еднородност на вината и с наличието на субективна връзка между деянията, включени в него.

– Еднородност на вината ще има, когато всички деяния, съставляващи единното продължавано престъпление, са осъществени при една и съща форма на вина – умисъл или непредпазливост. И обратно – когато деянията са извършени при различни форми на вина, ще има отделни престъпни посегателства, а не единно продължавано престъпление. Например повреждането на две чужди вещи може да бъдат продължавано престъпление, ако и двете деяния са или само умишлени, или само осъществени по непредпазливост, а когато едното от тях е умишлено, а другото непредпазливо, ще са извършени две отделни посегателства, макар и с еднороден непосредствен обект. Еднородността на вината не изключва възможността отделните деяния да бъдат осъществени при различен вид вина от една и съща форма – в едни случаи е възможно деецът да действа с пряк умисъл, а в други той да бъде косвен.

– Субективната връзка между деянията, включени в едно продължавано престъпление е налице, когато последващите се явяват и от субективна страна продължение на предшестващите.

Така изброените обективни и субективни особености на продължаваното престъпление означават, че продължаваното престъпление е само едно и за него по общо правило следва да се наложи само едно наказание. Същевременно обаче то включва няколко деяния (най-малко две).

– Когато продължаваното престъпление е резултатно, наказанието се определя съобразно включените в него деяния, взети в тяхната съвкупност и причинения от тях общ престъпен резултат, като то се съобразява и с общите правила за индивидуализация на наказанието.

8

**Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.**

**[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)**



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Своеобразни проблеми поставят и случаите, когато отделни деяния, включени в продължаваното престъпление осъществяват различни състави на едно и също престъпление. Тогава квалифициращите обстоятелства могат да се отразяват съществено на цялостната престъпна дейност или обратното – да не се отразяват значително върху нейната тежест.
- При продължаваното престъпление правилото е деецът да се наказва по по-тежкия състав, когато квалифициращите обстоятелства повишават обществената опасност на цялостната престъпна дейност.
- Възможно е обаче квалифициращите обстоятелства да не се отразяват значително върху тежестта на цялостната престъпна дейност. Тогава и по изключение тя трябва да се подведе по по-лека състав, като тези обстоятелства се вземат предвид при определяне на наказанието. В съдебната практика се приема, че деянията, с които са осъществени квалифициращи признаци, следва да се оценяват като отегчавачи обстоятелства.
- При продължавано престъпление е възможно някои от деянията да са довършени, т.е. да са причинили съставомерен резултат, а чрез останалите да е осъществен само опит към съответното престъпление. В тези случаи следва да се прецени значението на настъпилите общественоопасни последици, пак за цялостната престъпна дейност.

*Трайно (Продължено) престъпление.*

Трайно или продължено се нарича това престъпление, което се осъществява само с едно деяние, изразяващо се в бездействие или в съвкупност (съчетание) от действие и бездействие, при което субектът осъществява непрекъснато състава на престъплението през определен период от време, като създава по този начин едно трайно престъпно състояние, което продължава до неговото прекратяване.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Наблюдаваме следните особености на продълженото престъпление:

- Първата от тях се отнася до изпълнителното деяние при този вид усложнена престъпна дейност. Продълженото престъпление се осъществява само с едно деяние, основано на едно решение и насочено към постигане на една цел.
- Като форма на изпълнителното деяние за трайното престъпление е характерно, че то винаги съдържа бездействие – само него или съвкупност (съчетание) от действие и бездействие. Типични примери за продължено престъпление са неплащането на издръжка по чл. 183 и злоупоставянето по чл. 138 НК, които се осъществяват само чрез бездействие, а в случаите на противозаконно лишаване от свобода по чл. 142а и отклонението от военна служба по чл. 380 НК – чрез съчетание от действие и бездействие.
- Втората особеност на трайното престъпление е в обстоятелството, че субектът осъществява непрекъснато състава на престъплението през определен период от време. Този период започва с възникване на задължението за дееца да извърши определено действие и продължава, трае (оттам и наименованието), докато не бъде изпълнено това задължение или пък характерното престъпно състояние не се прекрати поради независещи от дееца обстоятелства. Казано накратко, за продълженото престъпление е характерно, че деецът създава едно трайно престъпно състояние, което продължава до неговото прекратяване.

С цел постигане на яснота, следва да разгледаме и отношението между продължавано и продължено престъпление.

И продължаваното, и продълженото престъпление се осъществяват през известен период от време. Това е определило и режима за погасяване на наказателното преследване по давност. Разпоредбата на чл. 80, ал. 3 от НК предвижда, че давността за преследване започва да тече от момента, в който продължаваното, съответно продълженото престъпление, бъде прекратено.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Същевременно обаче тези форми на усложнена престъпна дейност са твърде различни.

Първото различие между тях е в броя на деянията – при трайното престъпление имаме само едно деяние, докато за продължаваното са необходими дай-малко две отделни деяния; при продължено престъпление се създава престъпно състояние, което трае непрекъснато, докато между отделните деяния, съставляващи продължаваното престъпление, такова състояние няма.

Съдебната практика приема за възможно да се осъществи едно продължавано престъпление от две или повече продължени деяния, ако са налице условията за това.

*Сложно (Съставно) престъпление.*

Сложно или още съставно престъпление наричаме форма на усложнена престъпна дейност, чието изпълнително деяние включва два или повече акта, функционално свързани помежду си, обединени от едно решение и с които деецът преследва една и съща цел, като всеки от актовете, сам по себе си, осъществява състава на друг вид престъпление.

Следва да посочим следните особености на сложното/ съставното престъпление:

- Най-напред, неговото изпълнително деяние включва два или повече акта. По техните обективни признаци можем да разграничим разнородни по естеството им прояви. Например при грабеж деецът упражнява принуда върху владелеца на една вещ и я отнема (чл. 198, ал. 1 НК).
- На второ място, отделните актове, включени в сложното престъпление, са насочени срещу различни по характер обществени отношения – с грабежа принудата засяга свободата на личността, отнемането на движимата вещ – условията за нормално упражняване правото на собственост.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Така осъществените актове са функционално свързани помежду си, т.е. единият от тях е начин, метод, средство или условие за осъществяването на другия. Всеки акт, взет сам за себе си, има свой непосредствен обект, но засягането на единия обект е условие или предпоставка за увреждане или застрашаване на другия.
- Актовете, включени в състава на сложното престъпление, се осъществяват въз основа на едно решение и с тях деецът преследва една и съща крайна цел.
- Всеки от актовете, взет сам за себе си, осъществява основен или квалифициран състав на друг вид престъпление. Така само принудата е престъпление по чл. 143 НК, а отнемането на вещта без съгласието на нейния владеец и с намерение тя да бъде присвоена, е кражба по чл. 194, ал. 1 НК.

*Двуактно престъпление.*

Двуактното престъпление е форма на усложнена престъпна дейност, чието изпълнение включва два или повече акта, функционално свързани помежду си, които се осъществяват въз основа на едно решение и с тях деецът преследва една и съща цел, но всеки от актовете, взет сам за себе си, или не осъществява престъпен състав, или осъществява признаците на друг вид престъпление.

Видно от определението, двуактното престъпление се отличава със следните особености:

- Изпълнителното деяние включва два или повече акта, които по обективните си признаци са разнородни. По това тя си прилича със съставното престъпление. Примерно изнасилването по чл. 152, ал. 1, т. 2 НК включва използване на принуда и съвкупление с пострадалата.
- Между двата акта съществува същата функционална връзка, като при сложното/ съставното престъпление, и по това те също си приличат.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

– Но, за разлика от съставното, всичките или част от проявите, съставляващи заедно двуактното престъпление, не са престъпни. Така например съвкуплението поначало не е престъпление.

*Престъпление на системно извършване*

Престъплението на системно извършване се осъществява чрез три или повече отделни еднородни деяния, които се извършват въз основа на отделни решения, като всяко от тях, взето само за себе си, не осъществява престъпен състав, но многократното извършване на деяния от този род (системността), ги обединява в едно престъпление. От този вид е например предоставянето на помещения за развратни действия по чл. 155, ал. 2 НК.

Особеностите на този вид усложнена престъпна дейност са няколко:

- Престъплението на системно извършване се осъществява чрез няколко еднородни деяния, за които деецът взема отделни решения. Съдебната практика приема, че проявите трябва да са най-малко три и че между тях трябва да има връзка на известна устойчивост и трайност.
- За разлика от продължаваното престъпление, деянията, включени в престъплението на системно извършване, не съставляват престъпление взети поотделно. Така например еднократното предоставяне на помещение за развратни действия не е престъпно.
- Накрая, съществен елемент от обективната страна на разглежданата форма на усложнена престъпна дейност е системността на еднородните деяния, тяхното многократно осъществяване от дееца.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

*Престъпления по занаят*

Престъплението по занаят е форма на усложнена престъпна дейност, осъществена чрез множество еднородни деяния, за чието извършване съществува специална правна уредба, които само като система засягат отрицателно даден вид обществени отношения, като чрез тях деецът се стреми да придобие противозаконно известни основни или допълнителни доходи. Такъв вид са например извършването по занятие на банкови, застрахователни или други финансови сделки по чл. 252 НК, престъпното ползване на чужда интелектуална собственост по чл. 172а, престъплението по чл. 324 НК.

*Множество престъпления*

Когато говорим за съдържание на понятието «множество престъпления», трябва да отбележим, че действащият НК не дава легално определение на общото понятие множество престъпления. Въпреки това той подробно и изчерпателно определя различните видове множества от престъпления. Общото между всички тях е фактът, че едно лице е извършило две или повече престъпления.

Правната наука познава следните основни видове множество престъпления:

- когато деецът е осъществил всички престъпления преди да е осъждан с влязла в сила присъда за което и да е от тях. Тогава върху него не е оказвано каквото и да е поправително и превъзпитателно въздействие. Този вид множество се нарича съвкупност от престъпления.
- субектът извършва престъпление след като вече е осъждан с влязла в сила присъда за друго престъпление, извършено от него. Този вид множество престъпления се нарича рецидив.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Преди да пристъпим към задълбочено изследване на понятието за рецидив, първо нека направим разграничение между множество престъпления и вече описаните различни форми на усложнена престъпна дейност: всички форми на усложнена престъпна дейност имат една съществена обща особеност – че при тях винаги се осъществява само едно престъпление, макар и неговото изпълнение да разкрива известни различия в сравнение с обикновените по състав престъпления. Поради това и на дееца се налага само едно наказание. А при множество престъпления винаги са осъществени най-малко две престъпления, което е основание на субекта да се наложат толкова наказания, колкото престъпления е извършил.

След като направихме разграничение между множество престъпления и различните форми на усложнена престъпна дейност, може да дадем ясна дефиниция на понятието рецидив по българското наказателно право.

***В теоретичен план рецидивът се определя като вид множество от престъпления, при което едно лице извърши престъпление, след като е осъждано с влязла в сила присъда за друго престъпление.***

За наличието на такъв вид множество от престъпления е без значение за какво престъпление е осъждан деецът. То може да бъде от общ или от частен характер, умишлено или извършено по непредпазливост, може да е тежко по смисъла на чл. 93, т. 7 НК или да не е.

Общо понятие не се обвързва по никакъв начин и с вида на новото престъпление. То също може да бъде от всякакъв вид.

Друг специфичен момент е, че общото теоретичното понятие за рецидив не взема предвид и колко време е изминало от предишното осъждане.

За наличието на рецидив като вид множество от престъпления също така няма значение какви наказания са наложени на дееца, както и това дали субектът е изтърпял наказанието по предходното осъждане.





**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

На база описаните белези на общото понятие за рецидив може да се направи изводът, че този вид множество престъпления се отличава от съвкупността въз основа на това, че престъпленията при рецидив са разделени от влязла в сила присъда.

II.1.2 Идентифициране и класифициране на видовете рецидивизъм, релевантни към процес по тяхното измерване в България

Задача: Да се направи класификация на видовете рецидив, дефинирани в българското законодателство и да се опишат техните правни последици.

***Видове рецидив***

С оглед момента на извършване на второто престъпление различаваме рецидив преди деецът да е изтърпял наказанието по първото осъждане и рецидив след изтърпяване на наказанието по първото осъждане.

Разграничение на видовете рецидив се прави и в зависимост от вида на извършените престъпления. От тази гледна точка различаваме общ рецидив, когато извършените престъпления са от различен вид, и специален рецидив (или още повторност), когато престъплението, за което деецът вече е бил осъден с влязла в сила присъда и престъплението, което извършва впоследствие, са от един и същи вид.

От гледна точка на законодателната оценка за степента на обществена опасност на новото престъпление и тази на дееца, проявена чрез рецидива, различаваме общ рецидив, уреден в чл. 27 НК, специален рецидив или повторност, чиято уредба е дадена в чл. 28 и две хипотези на опасен рецидив по чл. 29, ал. 1 НК.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

По-нататък, в зависимост от значението на рецидива за квалификацията на деянието, имаме рецидив, който обосновава налагане на по-тежко наказание (такива са случаите на повторност и опасен рецидив) и такъв, който се отчита само при индивидуализацията на наказанието.

Своето наказателноправно значение има и делението на рецидива на реален и формален, което се прави с оглед обществената опасност на деянието, но най-вече с тази на дееца.

Реалният рецидив отразява едно трайно обществено укоримо отношение на дееца към установения правен ред, съответно негова трайна склонност към нарушаване на установените с наказателноправните норми забрани. За формален рецидив пък говорим, когато отделните престъпни деяния имат случаен характер в живота на субекта, без да отразяват негови трайни престъпни наклонности.

Накрая, пенитенциарен рецидив се нарича този, който отразява обстоятелството, че деецът изтърпява наказание лишаване от свобода, след като вече е изтърпявал такова наказание. По смисъла на чл. 158, ал. 1 от ЗИН рецидивът е пенитенциарен, когато лицето е осъждано два или повече пъти на лишаване от свобода за умишлени престъпления, за които не следва да се определя общо наказание съгласно чл. 23-25 от НК, ако е изтърпявало наказание лишаване от свобода, както и ако е осъдено за престъпление, представляващо опасен рецидив.

*Общ рецидив*

Нека разгледаме по-подробно понятието за общ рецидив. Разпоредбата на чл. 27, ал. 1 НК предвижда, че когато едно лице извърши престъпление, след като е осъдено с влязла в сила присъда на лишаване от свобода, но преди да е изтърпяло това наказание, съдът трябва да присъедини към неизтърпяната част изцяло или



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

отчасти наказанието по втората присъда, ако то е лишаване от свобода. В тези случаи определеното общо наказание не може да бъде по-малко от наказанието по втората присъда.

Така формулиран, общият рецидив се характеризира с две особености, визиращи наложените наказания за извършените престъпления. За наличието на общ рецидив е без значение от какъв вид са последните.

– На първо място законът свързва общия рецидив с обстоятелството, че наказанието, наложено на дееца с влязла в сила присъда за първото престъпление, е лишаване от свобода за определен срок. В съдебната практика се приема, че осъждане на лишаване от свобода ще има и в случаите на замяна наказанието поправителен труд с лишаване от свобода по реда на чл. 43, ал. 7 и 8. Няма да има общ рецидив, ако наложеното наказание е от друг вид, например глоба. Без практическо значение е и обстоятелството, че деецът е осъден с влязла в сила присъда на доживотен затвор, защото в такъв случай винаги ще се касае за опасен рецидив.

– Второто законово изискване за наличието на общ рецидив е наказанието по втората присъда също да е лишаване от свобода за определен срок.

При общ рецидив законът предвижда специфични правила, свързани с наказуемостта:

– Най-напред са уредени случаите, когато наказанието по първата присъда не е изтърпяно. Възможно е деецът въобще да не го е изтърпявал или да извърши новото престъпление след като е изтърпял част от наказанието.

Когато наказанието по първата присъда не е изтърпяно, са уредени два случая на общ рецидив, в зависимост от извършеното второ престъпление и наложеното за него наказание. За двата случая на рецидив по чл. 27 е характерно, че и при този вид множество от престъпления се определя едно общо наказание лишаване от



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

свобода, което задължително включва неизтърпяното наказание по първата присъда, към което се присъединява изцяло или отчасти това по втората.

Разпоредбите на чл. 27 НК са общи, защото не посочват причината, поради която наказанието по първата присъда не е изтърпяно. Ето защо те не могат да намерят приложение, когато това се дължи на условно осъждане или на предсрочно условно освобождаване. В последните случаи не се определя общо наказание, а въпросът за изтърпяване на неизтърпяното наказание е изрично уреден и следва да се прилагат нормите за условно осъждане (чл. 68 – 69а НК), съответно за предсрочно освобождаване (чл. 70).

По общото правило на чл. 27, ал. 1 НК съдът присъединява към неизтърпяната част изцяло или отчасти наказанието по втората присъда, ако то е за срок по-малък от пет години лишаване от свобода и второто престъпление не е извършено при условията на специален или опасен рецидив. В тези случаи определеното общо наказание не може да бъде по-малко от наказанието по втората присъда.

Разпоредбата на чл. 27, ал. 2 НК пък предвижда, че, когато второто престъпление е извършено при условията на повторност или на опасен рецидив, или наложеното за него наказание е лишаване от свобода е за срок, по-голям от пет години, второто наказание задължително трябва да се присъединява изцяло към неизтърпяното наказание по първата присъда. В тези случаи пак се получава едно общо наказание лишаване от свобода, а съдебната практика приема, че неговият размер тогава може и да надвишава 30 години.

Втората основна хипотеза на общ рецидив е налице, когато деецът извърши престъпление, след като вече е изтърпял наказанието по предишната присъда. За



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

тези случаи разпоредбата на чл. 27, ал. 3 НК предвижда наказанието, наложено за това престъпление, да се изтърпява изцяло.

*Повторност*

Според действащата уредба на рецидива в НК, „предвиденото в особената част на този кодекс наказание за престъпление, извършено повторно, се налага, ако деецът е извършил престъпление, след като е бил осъден с влязла в сила присъда за друго такова престъпление“ (чл. 28, ал. 1 НК). Разпоредбата на чл. 28, ал. 2 НК обявява за специален рецидив и случаите, в които се касае за еднакви по вид престъпления против обществената и личната собственост.

Наказателноправната наука дава следното определение за специален рецидив. Въз основа разпоредбите на чл. 28 и 30 НК, специален рецидив или повторност е налице, когато деецът извърши престъпление от същия вид като това, за което вече е осъждан с влязла в сила присъда, ако в Особената част на НК е предвидено специално наказание и не са изтекли пет години от изтърпяване на наказанието по първата присъда.

По нашето право специалният рецидив не е пенитенциарен, защото за квалификацията на едно деяние като престъпление, извършено повторно, не е необходимо деецът да е изтърпявал наказанието по предходното осъждане. Достатъчен е само фактът на осъждането с влязла в сила присъда. За разлика от опасния рецидив, осъждането на дееца като непълнолетен също е основание за квалифициране на новото деяние като престъпление, извършено повторно.

Теорията разглежда следните предпоставки за квалифициране на едно множество престъпления като повторност.

20

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

На първо място, необходимо е двете престъпления да са от един и същи вид (което включва и хипотезата на осъществяване на различни състави на едно и също престъпление). Според разпоредбата на чл. 28, ал. 2 НК, когато се касае за еднакви по вид престъпления против обществената и личната собственост, също ще е осъществено първото условие за квалификация на второто престъпление като специален рецидив.

На второ място, необходимо е особената част на НК да е предвидено и специално наказание за повторно извършване на престъпление от съответния вид.

На трето място, не трябва да са изтекли пет години от изтърпяване на наказанието по първата присъда, като реабилитацията в този срок не изключва повторността. А когато изпълнението на наказанието по първото осъждане е отложено или деецът е предсрочно освободен от неговото изтърпяване, петгодишният срок започва от деня, в който е изтекъл определеният изпитателен срок (чл. 30, ал. 2 НК).

*Опасен рецидив*

За да имаме налице опасен рецидив, са необходими три общи предпоставки. Общите изисквания за квалификацията на едно престъпно деяние като опасен рецидив са визирани съответно в разпоредбите на чл. 29, ал. 1 и 2 и чл. 30 НК.

Преди всичко разпоредбата на чл. 29, ал. 1 НК изисква в Особената част на кодекса да е предвидено по-тежко наказание за престъпление, представляващо опасен рецидив. Такива разпоредби са предвидени за дванадесет вида престъпления. Те всички се отличават с това, че са умишлени престъпления от общ характер.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

На второ място е изискването от изтърпяване на наказанието по последната присъда да не са изминали пет години (чл. 30 НК).

Накрая законът предвижда, че при прилагане разпоредбите относно опасния рецидив се вземат предвид осъжданията на дееца за престъпления, извършени от него само като пълнолетен (чл. 29, ал. 2 НК).

*Опасен рецидив по чл. 29, ал. 1, б. „а“ НК*

Текстът на чл. 29, ал. 1, б. „а“ НК обявява за престъпление, представляващо опасен рецидив, деяние, което е извършено, след като деецът е бил осъждан за тежко умишлено престъпление на лишаване от свобода не по-малко от една година, изпълнението на което не е било отложено по чл. 66.

Специалните предпоставки са дадени кумулативно:

Първата от тях визира предходното осъждане с влязла в сила присъда, което трябва да е за тежко умишлено престъпление по смисъла на чл. 93, т. 7 НК – такава, „за което по закон е предвидено наказание лишаване от свобода повече от пет години, доживотен затвор или доживотен затвор без замяна.“ Правилно в съдебната практика се отбелязва, че изискването престъплението да е тежко се отнася само до това, за което деецът вече е осъждан, а не и за деянието, извършено след осъждането. Осъжданията за непредпазливи престъпления не се вземат предвид, дори и те да са тежки.

На второ място е необходимо с предходното осъждане да е наложено наказание лишаване от свобода не по-малко от една година.

И накрая изпълнението на наказанието, наложено с първата присъда, не трябва да е отложено поради условно осъждане. Този вид рецидив също не е пенитенциарен, защото законът изисква само да е постановено ефективно изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, но не и деецът да го е изтърпял.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

*Опасен рецидив по чл. 29, ал. 1, б. „б“ НК*

Втората хипотеза на опасен рецидив ще е налице, когато деецът извърши престъплението, след като е бил осъждан два или повече пъти на лишаване от свобода за умишлени престъпления от общ характер, ако поне за едно от тях изпълнението на наказанието не е отложено по чл. 66.

И тук специалните предпоставки са посочени в закона кумулативно.

На първо място се предвижда субектът да е осъждан два или повече пъти. Законът има предвид най-малко две отделни осъждания, постановени с отделни присъди и без това да е станало при условията на чл. 25 НК.

Второто изискване е на дееца да са наложени най-малко две наказания лишаване от свобода. Но за този вид опасен рецидив няма значение какъв е размерът на наложените наказания лишаване от свобода. За осъждани на лишаване от свобода съдебната практика приема и лицата, на които наложеното наказание поправителен труд е заменено с лишаване от свобода по реда на чл. 43, ал. 7 и 8, съответно на чл. 48, ал. 6 НК.

Необходимо е осъжданията да са за умишлени престъпления от общ характер.

Най-малко с една от предходните присъди да е постановено ефективно изтърпяване на наложеното наказание лишаване от свобода. За този вид опасен рецидив също не е необходимо деецът действително да е изтърпявал наказанието лишаване от свобода.

Във връзка с рецидива по чл. 29, ал. 1, б. „б“ трябва да се посочи и още една особеност, свързана с петгодишния срок по чл. 30, ал. 1 НК. Съдебната практика приема, че е необходимо петгодишният срок да не е изтекъл от момента на изтърпяване на наказанията най-малко по две от предишните присъди.

23

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.  
[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Ще завършим темата с дефинирането на различните видове опасен рецидив с разглеждането на отношението между рецидива по 29, ал. 1, б. „а“ и 29, ал. 1, б. „б“.

Възможно е дадено деяние да осъществява едновременно изискванията и за двете хипотези на опасен рецидив. В практиката се приема, че те не се изключват взаимно, а могат да съществуват едновременно, ако всички предвидени в тях условия са налице.

Наказателноправните последици от осъждане за престъпление, представляващо опасен рецидив, са няколко.

Първата от тях е визирана в чл. 27, ал. 2 НК. Ако деецът не е изтърпял наказание по предходно осъждане, ще изтърпява общо наказание лишаване от свобода, което по размер ще е равно на неизтърпяното наказание и новото наказание (чл. 27, ал. 2 НК).

Втората неблагоприятна за дееца последица е уредена в чл. 26 НК, визираща съвкупност от престъпления, представляващи опасен рецидив. Става дума за извършени две или повече престъпления, всяко от което е осъществено след осъждане с влязла в сила присъда при условията на чл. 29, ал. 1 НК, но при положение, че за новите престъпления деецът все още не е осъждан.

При това положение няма да му се определя само едно общо наказание, а за всяко престъпление той ще получи отделно наказание и ще изтърпява всички наложени му наказания едно след друго.

Накрая по отношение на лица, осъдени за престъпление, представляващо опасен рецидив не се прилага условно предсрочно освобождаване (чл. 70, ал. 2 НК).

И тук е необходимо да се анализира отношението между опасен рецидив и повторност. Чл. 29, ал. 3 НК предвижда, че когато за дадено престъпление са

24

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

## **Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

предвидени едновременно състави за повторно извършване и за опасен рецидив и е извършено деяние, което осъществява признаците на двата състава, то следва да се квалифицира като опасен рецидив.

### ***II.2. Задачи на проучване на институционалната рамка***

II.2.1 Изследване на релевантни функции на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията”

Задача: Да се проучат функциите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” по събиране на данни, релевантни към потенциално измерване на рецидивизма у нас.

Главна дирекция “Изпълнение на наказанията” (ГДИН) е специализирана административна структура, юридическо лице към министъра на правосъдието със седалище в София. Дирекцията упражнява пряко ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода и пробационните служби.

Дейността ѝ е регламентирана в Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и е свързана с изпълнението на наказанията доживотен затвор, лишаване от свобода и пробация, и на мярката за неотклонение задържане под стража в местата за лишаване от свобода.

ГДИН е йерархична служба с определени териториални поделения. Териториалните служби на ГДИН са:

- 12 затвора с 26 затворнически общежития от открит и закрит тип;
- един поправителен дом за непълнолетни момчета към затвора гр. Враца и един поправителен дом за непълнолетни момичета към затвора гр. Сливен;
- Седем Областни служби "Изпълнение на наказанията".

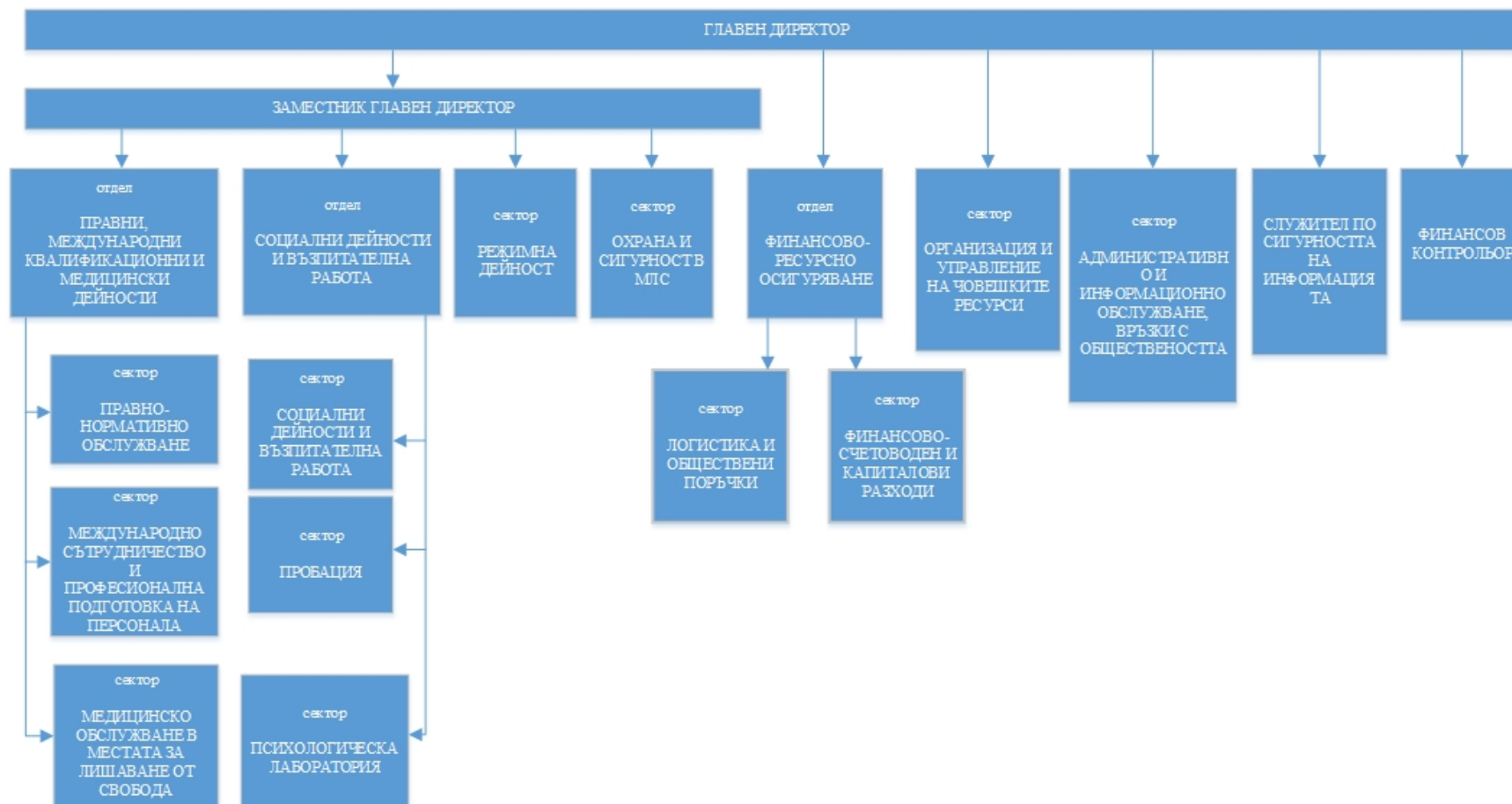
25

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД

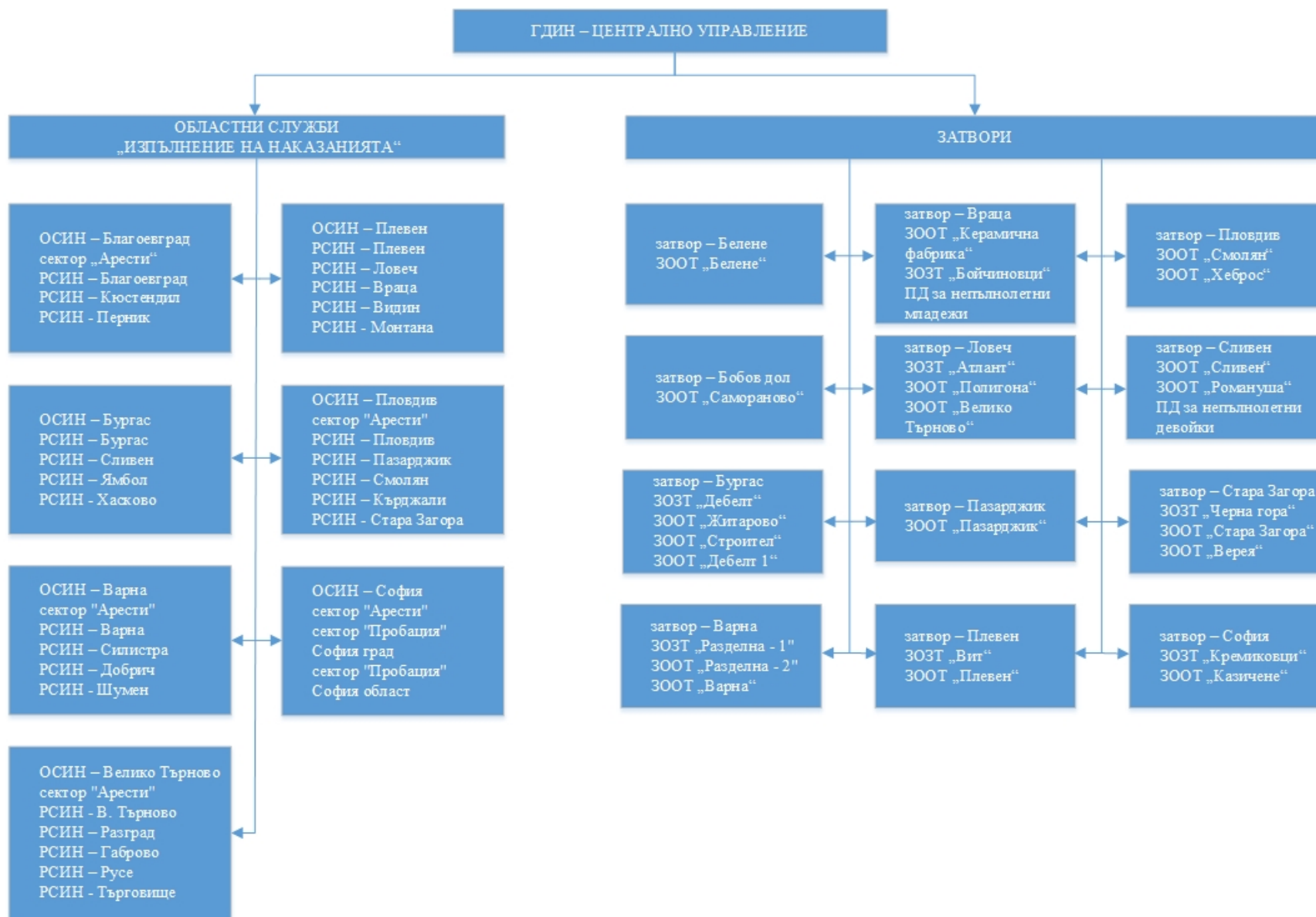


ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

*Информационно обслужване дейността на дирекцията и териториалните ѝ служби.*

По данни на ГДИН дирекцията разполага с един единствен ИТ специалист, който отговаря за извършването на следните дейности:

- конфигуриране и поддържане на локалната мрежа в ГДИН;
- софтуерна и хардуерна поддръжка на сървърите в ГДИН;
- поддръжка на Антивирусен софтуер;
- поддръжка на инсталираните операционни системи и приложен софтуер в ГДИН;
- поддръжка на електронна поща с домейн gdin.bg;
- настройка на потребители на електронна поща с домейн gdin.bg;
- обслужване на домейн електронната страница на ГДИН - gdin.bg;
- поддръжка на информационна система „Деловодство“;
- оказване на съдействие по поддръжката на финансовите информационни системи за заплати и счетоводна дейност;
- оказване на методологическа помощ на инспекторите „ИТ“ в териториалните служби на ГДИН;
- оказване на съдействие на служителите от териториалните служби, определени да въвеждат данни в ИСНН за лица, изтърпяващи наказание лишаване от свобода, пробация и лица задържани по реда на НПК;
- участие в подготовка за внедряване на релевантни обществени поръчки.

Лицата, които имат права и задължения да въвеждат данни в информационната система на ГДИН (операторите по въвеждане на данни) извършват следните дейности:

29

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- поддръжка на информационно-справочна система „Лица” (лица, лишени от свобода, намиращи се в затворите), както справки за движение, наличен брой лишени от свобода, по видове престъпления;
- поддръжка на отделен информационен модул за лицата, осъдени на пробация;
- оказване на съдействие в справочната дейност на картотеката към сектор “Режимна дейност (таблица с поименен списък на всички лишени от свобода, подлежаща на актуализация два пъти месечно);
- извършване на справки и предоставяне на информация за лица изтърпяващи или изтърпявали наказания, необходими за различни държавни институции, както и за външни правителствени и неправителствени организации като: Главна дирекция ГРАО и чужди дипломатически представителства;
- множество справки по видове престъпления, гражданство, пол, възраст и други критерии, необходими на служители от другите сектори и отдели на дирекцията.
- поддържане на интернет страницата на ГДИН и качване на актуална информация за новини и събития свързани с дейностите, осъществявани от централното управление и териториалните служби.

## II.2.2 Изследване на релевантни функции на Прокуратурата на Република България

Задача: Да се проучат функции на прокуратурата по събиране и обработване на данни, релевантни към потенциално измерване на рецидивизма в България

Основната част от данните за информационни дейности на Прокуратурата, имащи отношение към измерването на рецидивизма, откриваме в Указание за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки (Утвърдено със Заповед № 5306 от 24.11.2014 г., изменено и допълнено със

30

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Заповеди № РД-04-203 от 28.04.2016 г. и № РД-04-71 от 19.02.2018 г. на главния прокурор)

Според Указанието, прокурорът привежда в изпълнение:

а) (доп., съгл. Заповед № РД-04-71/19.02.2018 г.) всички влезли в сила съдебни актове, с които са наложени или приети за изпълнение наказания по Наказателния кодекс на Република България, с изключение на конфискацията, на глобата и на наложените административни наказания, в т. ч. и наложените по реда на: чл. 305, ал. 6; чл. 336, ал. 1, т. 4 и чл. 354, ал. 1, т. 3 НПК;

б) определенията за прилагане на принудителни медицински мерки по чл. 89-92 НК, определенията, постановени по реда на чл. 306, ал. 1, т. 1-3 и чл. 414, ал. 1 НПК, както и присъдите, с които осъденият непълнолетен е настанен във възпитателно училище - интернат;

в) влезлите в сила актове на съда, с които са постановени мерки за пробационен надзор, на основание чл. 67, ал. 3 и чл. 70, ал. 6 НК. 3.1. (доп. съгл. Заповед № РД-04-203/28.04.2016 г.)

Решенията и определенията на въззивната и касационната инстанция се привеждат в изпълнение от първоинстанционната прокуратура, а в хипотезите на т. 10а - и от въззивната прокуратура, по реда, определен за съдебните актове, за които се отнасят.

Прокурорът не предприема действия по изпълнение на отнемането на вещи/активи в полза на държавата.

По отношение на юрисдикцията, според Указанието прокурорът привежда в изпълнение влезлите в сила актове, постановени от съответния на прокуратурата съд.

Според т. 9а (нова, съгл. Заповед № РД-04-71/19.02.2018 г.) прокурорът от първоинстанционната прокуратура, на когото е разпределена съответната изпълнителна преписка, след получаване на влязлата в сила присъда от съда, на





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

основание чл. 416, ал. 2, изр. първо НПК, без забавяне уведомява първоинстанционния съд и съда, постановил окончателното решение, с което присъдата е влязла в сила, за предприетите от него действия по привеждане в изпълнение на наложеното наказание (Приложение № 12)

Привеждане в изпълнение на различните видове наказания

Съдебните актове, с които е наложено наказание лишаване от свобода, се привеждат в изпълнение чрез службите на Министерството на правосъдието - ГД „Охрана“ (чл. 418 НПК), освен ако осъденият се намира в затвор, в поправителен дом или в арест на териториална служба на ГД „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието.

В писменото нареждане за привеждане в изпълнение на съдебен акт с наказание лишаване от свобода прокурорът посочва:

- а) (изм., съгл. Заповед № РД-04-71/19.02.2018 г.) първоинстанционния съд, номера и годината на делото, трите имена и ЕГН на осъдения, постоянния и настоящия му адрес, датата на влизане на съдебния акт в сила, размера на наложеното наказание лишаване от свобода (отделно за всяко едно в случаите на приложение на чл. 68 или чл. 69, ал. 2 НК) и режима за изтърпяване, срока на предварителното задържане;
- б) точното място за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, съгл. правилата, утвърдени от Министерството на правосъдието.

Според т. 23 (доп., съгл. Заповед № РД-04-71/19.02.2018 г.) съдебните актове, с които е наложено наказание пробация, се изпращат за изпълнение на началника на сектор „Пробация“ към съответната Областна служба „Изпълнение на наказанията“ или Районната служба към МП (ОСИН - МП или РСИН - МП).



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

В писменото нареждане за привеждане в изпълнение на съдебен акт с наложено наказание пробацията прокурорът посочва:

- а) номера, годината на делото и съда, постановил влезлия в сила съдебен акт;
- б) името, единния граждански номер (ЛНЧ, или други идентификационни данни), постоянния и настоящия адрес на осъдения;
- в) датата на влизане на съдебния акт в сила, наложените пробационни мерки, вида и размера на всяка една от тях, извършеното от съда приспадане в случаите на предварително задържане под стража или домашен арест.

Когато в първоинстанционната прокуратура се получи влязъл в сила съдебен акт, с който на осъден на лишаване от свобода - условно е постановена мярка за пробационен надзор, мярката се привежда в изпълнение по вече заведената изпълнителна преписка.

Влезлите в сила съдебни актове, с които е наложено наказание лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК - да се управлява моторно превозно средство (МПС), се изпращат на началника на структурното звено „Дътна полиция“ в териториалното поделение на Министерството на вътрешните работи, към което осъденият се води на отчет като водач на МПС, за привеждането им в изпълнение, съгл. чл. 190, ал. 2 ЗДП.

Според т. 53 (доп., съгл. Заповед № РД-04-71/19.02.2018 г.) влезлите в сила съдебни актове, с които са наложени наказания по чл. 37, ал. 1, т. 6 и т. 7 НК (лишаване от право да се заема определена държавна или обществена длъжност или от право да се упражнява определена професия или дейност), се изпращат за изпълнение на:

- а) ръководителя на учреждениято, предприятието, организацията, юридическото лице или едноличния търговец, където осъденият работи;



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- б) органите и организациите, които признават правото да се упражнява съответната професия или дейност и осъществяват контрол;
- в) Съгласно Заповед № РД-04-71/19.02.2018 г., на агенцията по вписванията се изпращат за вписване, заличаване и обявяване съдебните актове в случаите, когато на осъдения е наложено наказание лишаване от право да упражнява търговска дейност (чл. 237, ал. 3 ЗИНЗС).

Съгласно т. 54 (доп., съгл. Заповед № РД-04-7 1/19.02.2018 г.) наказанието обществено порицание се изпълнява по начина, указан в съдебния акт.

Лица, отговорни за оборота на привежданите в изпълнение съдебни актове

Съгласно Заповед № РД-04-71/19.02.2018 г. във всяка прокуратура се определят прокурори, които получават, проучват и изпращат за привеждане в изпълнение влезлите в сила съдебни актове.

Съответно, във всяка първоинстанционна прокуратура се води книга за изпълнение на влезлите в сила съдебни актове и азбучник на осъдените лица.

В книгата за изпълнение на влезлите в сила съдебни актове и в азбучника на осъдените лица се вписват следните данни:

- а) съгласно Заповед № РД-04-203/28.04.2016 г., се вписват съдебните актове и осъдените лица, за които прокурорът е издал писмено разпореждане до пенитенциарен орган или до МВР за започване на изпълнението на наказанието или на мярката за пробационен надзор по чл. 67, ал. 3 НК, както и разпорежданията по чл. 340, ал. 5 НПК;
- б) съдебните актове и осъдените, за които е постановено отлагане на изпълнението на наказанието;
- в) съдебните актове, чието изпълнение се делегира на друга прокуратура;



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

г) съдебните актове и осъдените, за които не е издадено разпореждане за привеждане в изпълнение на наказанието поради констатация, че същото е изтърпяно с приспадане на срока на предварителното задържане по чл. 59 НК или с приспадане на изтърпяно наказание по отделна присъда, включено в общо наказание по чл. 25, ал. 2 и ал. 3 НК.

Присъдите и определенията, подлежащи на отразяване в книгата за изпълнение на съдебните актове и в азбучника на осъдените, се вписват по реда на тяхното получаване и за всеки осъден се образува изпълнителна преписка с поредния номер, под който е вписана в книгата. Цялата последваща кореспонденция във връзка с привеждане в изпълнение на съдебния акт и изтърпяването на наказанието се води под този номер и се прилага към преписката.

Прокурорът ежесечно проверява книгата за изпълнение на влезлите в сила съдебни актове и азбучника за осъдени лица, отбелязва датата на проверката и отразява констатациите си. При констатирани грешки и пропуски, дава разпореждане за тяхното отстраняване.

### II.2.3 Изследване на релевантни функции на съдилищата в България

Задача: Да се проучат функции на съдилищата по събиране и обработване на данни, релевантни към потенциално измерване на рецидивизма в България

С оглед установяването на наличие на рецидив в някоя от разгледаните вече форми, е от значение съдържанието на присъдата като съдебен акт.

Според чл. 305 (2) НК в уводната част на присъдата се посочват:

- датата на издаването ѝ;
- съдът, имената на членовете на състава, на съдебния секретар и на прокурора;



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- делото, по което се издава присъдата;
- името на подсъдимия и
- престъплението, за което е повдигнато обвинението.

В мотивите се посочват установените обстоятелства, въз основа на кои доказателствени материали и какви са правните съображения за взетото решение. При противоречия на доказателствените материали се излагат съображения защо едни от тях се приемат, а други се отхвърлят.

В диспозитива се посочват данни за самоличността на подсъдимия и се излага решението на съда по въпросите, посочени в чл. 301. В него се посочва и съдът, пред който присъдата може да бъде обжалвана и в какъв срок.

В случаите на чл. 24, ал. 1, т. 2 и 3 във връзка с чл. 289, ал. 2 НПК съдът признава подсъдимия за виновен и прилага съответния закон за амнистията или правилата за давност; в случаите на чл. 61, ал. 2, предложение първо от Наказателния кодекс - признава подсъдимия за виновен, освобождава го от наказателна отговорност и му налага възпитателна мярка, в случаите по чл. 78а от Наказателния кодекс - признава подсъдимия за виновен, освобождава го от наказателна отговорност и му налага административно наказание.

Като източник на информация, присъдата се третира от разпоредбата на чл. 310. (1) НПК (Изм. - ДВ, бр. 110 от 2020 г., в сила от 30.06.2021 г.), според която присъдата се изготвя в единната информационна система на съдилищата и се обявява от председателя незабавно, след като е подписана с квалифициран електронен подпис от всички членове на състава на съда.

В хипотезата, когато отложи изпълнението на наказанието спрямо непълнолетния, съдът уведомява съответната местна комисия за борба срещу противообществените



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

прояви на малолетните и непълнолетните за организиране на необходимите възпитателни грижи.

Когато съдът сам определи възпитателна мярка, изпраща препис от присъдата на съответната местна комисия.

Така, както вече установихме по отношение на дейността на прокуратурата, и тук за измерването на рецидивизма е необходимо да се съсредоточим върху това какво се случва с актовете на съда, в чието съдържание има данни за осъждане, които подлежат на изпълнение, и реда, по който това се случва.

Според разпоредбата на чл. 412 НПК присъдите, решенията, определенията и разпорежданията се привеждат в изпълнение след влизането им в сила.

Присъдите, решенията, определенията и разпорежданията влизат в сила от:

1. момента на постановяването им, когато не подлежат на проверка по жалба или протест;
2. момента на постановяване на решението на касационната инстанция, когато жалбите и протестите са оставени без разглеждане или без уважение или присъдата е изменена;
3. изтичане на срока за обжалването им, когато не е подадена жалба или протест.

Действията по привеждане в изпълнение на присъдите и определенията са различни, в зависимост от това какво се постановява със съответния акт.

Препис от присъдата, с която подсъдимият е оправдан или освободен от наказателна отговорност или от изтърпяване на наказанието, както и препис от определението за прекратяване на наказателното производство, се изпраща на



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

съответните органи за връщане на иззетите документи, ценности и други предмети, както и за снемане на полицейската регистрация.

Когато е отменена мярка за обезпечаване, препис от присъдата или определението се изпраща на съответните органи.

Според чл. 416 (2) НПК (Изм. - ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 05.11.2017 г.) препис от присъдата, с която подсъдимият е осъден да изтърпи съответно наказание, се изпраща на прокурора за изпълнение. Прокурорът уведомява съда, постановил решението, с което присъдата е влязла в сила, за предприетите действия по привеждане в изпълнение на наложеното наказание. Тук е налице ключово взаимодействие за обмен на информация между съд и прокуратура.

Извън вече разгледаните хипотези за налагане на наказания, в случаите, когато с присъдата е постановена конфискация на определени вещи или отнемане на вещи на основание чл. 53 от Наказателния кодекс, съдът изпраща препис от присъдата на Националната агенция за приходите за изпълнение. За изземването на отнетите и конфискувани вещи Националната агенция за приходите уведомява съда в седемдневен срок.

Действията по ал. 1 - 4 на чл. 416 НПК се извършват в седемдневен срок от влизане в сила на присъдата.

Освен изпращането на присъдите за привеждане в изпълнение, по силата на разпоредбата на ал. 7 (Нова - ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 05.11.2017 г.) решението, с което присъдата по ал. 2 е влязла в сила, се публикува на интернет страницата на съответния съд след получаване на уведомление от прокурора за предприети действия по привеждане в изпълнение на наложеното наказание.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Тук следва да отбележим, че разпоредбите на НПК за привеждане в изпълнение на наказанието се прилагат и за привеждане в изпълнение на решението, с което е призната присъда, постановена от чуждестранен съд.

***III.3. Задачи на проучване на техническата рамка***

**III.3.1 Проучване на Информационната система по изпълнение на наказанията (ИСИН)**

Задача: Да се проучи структурата и съдържанието на Информационната система по изпълнение на наказанията, управлявана от ГД „Изпълнение на наказанията”

Информационната система на ГДИН, наречена Информационна система за изпълнение на наказанията (ИСИН) е разработена и внедрена през периода 2007 – 2008 година.

Основна задача на системата е автоматизирано и централизирано поддържане на информация за лица и настъпващите за тях събития, свързани с изпълнението на наказанията, както и на мярката за неотклонение „задържане под стража”.

Системата се състои от модулно структурирани компоненти, които осигуряват нужната функционалност за регистриране и актуализиране на основните структури от данни.

ИСИН е вътрешноведомствена система и не е отворена за ползване от външни клиенти и институции. Съдът и прокуратурата взаимодействат тясно с ГДИН, като изпращат съдебни актове, прокурорски разпореждания и разрешения, както и получават информация от ГДИН за лица по отправено запитване. В този смисъл съдът и прокуратурата са източници на данни за информационната система, но регистрацията на тези данни се извършва единствено от служители на ГДИН.





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

### **Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

При изпълнение на присъдите и при задържане на лица, ГДИН и нейните звена взаимодействат тясно с органите на полицията и следствието, както и с Главна дирекция „Охрана“ за конвоиране на извеждани и превеждани лица.

Информация за лицата и статуса на изпълнение на наложените им наказания се изпраща към Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП) при настъпване на всяко от следените събития.

Данните, изпращани към ЕИСПП и успешно идентифицирани и обработени, са достъпни за нейните потребители според дефинираните в ЕИСПП права. В ИСИН трябва да бъдат разработени компонентите, предвидени в стандарта за интеграция с ЕИСПП, свързани с пакетирането, изпращането на съобщения и получаването на отговор за резултата от обработката.

Исходните справки и отчети на системата могат да бъдат предоставяни на хартия на външни институции, имащи интереси от съхраняваната и обработвана в системата информация. Възможни ползватели на изходните справки и отчети на системата са органите на съдебната власт, МП, Националният статистически институт и др.

В стандартите на ЕИСПП е предвиден механизъм за поискване от регистрирани потребители на справки, които са дефинирани в други системи, които се предоставят във вид на услуга за ползване от потребители на ЕИСПП. В този смисъл определени изходни справки и отчети на ИСИН могат да послужат като такива, които системата директно предоставя на регистрирани потребители на ЕИСПП, но достъпът до тези справки се осъществява само и единствено чрез компонентите на ЕИСПП.

#### **Функционални компоненти на настоящата ИСИН**

##### **1. Регистриране и актуализация на установъчни данни за лица.**

С този компонент се реализира дейността по поддържане на Регистър на лицата. Компонентът включва набор от потребителски екранни форми, използвани за



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

създаване на запис на лице в Регистър на лицата, за актуализиране на вече съществуващ запис, както и за преглед на данни на конкретно лице.

**2. Регистриране на събития свързани с лица.**

С този компонент се реализират дейностите по завеждане, контрол и изпълнение на постъпващите мерки за задържане и присъди за лица, както и обслужващи дейности по време на престоя на лицата в местата за лишаване от свобода /МЛС/. Компонентът включва комплект от потребителски екранни форми за регистриране, актуализация и преглед на събития и техните детайли. Всяко настъпващо събитие, което се отразява в досието на едно лице и има значение за други събития, се регистрира в системата.

Системата интерпретира всяко допълване на информация, различна от установъчни данни на лицето като събитие и регистрира запис за събитие в предвидена за целта структура. За всяко събитие, което изисква дефиниране на допълнителни детайли, системата предоставя съответна потребителска екранна форма за регистрация, актуализация и преглед на детайлите.

Примери за събития, които се регистрират в системата, са: постъпила мярка за задържане/присъда; изпълнение на присъда/мярка за задържане; настъпило изменение в мярка за задържане/присъда; извеждане; извършено нарушение; наложено дисциплинарно наказание; дадена награда; приключване на изпълнение на присъда/мярка за задържане и други.

**3. Извършване на справки и отчетна дейност.**

С този компонент се реализират дейностите по отчет и статистика на изпълнението на наказанията и мерките за задържане, както и извличането на подредена извадка от данни, съхранявани в системата.

Компонентът включва комплект от приложения и отчети, които представляват предварително дефинирани и разработени статистически и типизирани справки и набор от потребителски екранни форми за търсене и преглед на данните. Справките и отчетите са ориентирани към конкретните типове звена и са достъпни както на



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

ниво звено, така и в ГДИН. Справките, изпълнени в конкретно звено, предоставят информация единствено за звеното, в което е зачислен потребителя, изпълняващ справката.

Освен предварително дефинираните приложения отчети, системата осигурява множество екранни форми за задаване на критерии за търсене и преглед на резултатите от търсенето, като този механизъм е удобен при търсене и преглед на индивидуални данни.

4. Извършване на обмен на данни с ЕИСПП.

Този компонент на ИСИН понастоящем се интегрира в ЕИСПП с цел да се въведе в пълна експлоатация при готовност за функциониране.

Функционални модули на настоящата ИСИН

1. Модул „Лица“:

- 1.1 Регистрация на лице;
- 1.2 Промяна на установъчни данни на лице;
- 1.3 Призовки за лица;
- 1.4 Поддържане на здравен картон на лице;
- 1.5 Търсене на лице и преглед на досие.

2. Модул „Присъди“:

- 2.1 Регистрация на присъда;
- 2.2 Промени в присъди – промени в наказания, обединяване на наказания, промяна на срока на наказанието в присъда, присъединяване на присъди;
- 2.3 Търсене и преглед на информация за присъди;
- 2.4 Преглед на информация за изпълнението на присъда.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

3. Модул „Мерки за неотклонение“:
  - 3.1 Регистрация на мярка за неотклонение;
  - 3.2 Наложени ограничения;
  - 3.3 Промяна на данни за мярка – промяна на правен статус на лице, промяна на състояние на мярка;
  - 3.4 Търсене и преглед на информация за въведени мерки;
  - 3.5 Преглед на информация за изпълнението на мярка.
  
4. Модул „Изпълнение на мерки за неотклонение“:
  - 4.1 Регистрация на задържане - изпълнение на мярка;
  - 4.2 Регистриране на събития по време на изпълнение на мярка – вътрешно настаняване, премествания между териториалните служби на ГДИН, извеждания и завръщания, временно пребиваване, изпращане и приемане на лице за продължаване на изпълнението, произшествия и нарушения;
  - 4.3 Регистриране на документи към досието на лице;
  - 4.4 Освобождаване по мярка.
  
5. Модул „Изпълнение на присъди“:
  - 5.1 Започване изпълнението на присъда;
  - 5.2 Регистриране на събития по време на изпълнение – вътрешно настаняване, премествания между териториалните служби на ГДИН, извеждания и завръщания, временно пребиваване, отразяване на зачетени дни, отразяване на срок при частично помилване, награди, отчитане на трудова и учебна дейност, прекъсване на изпълнението, прекратяване на изпълнението, възобновяване на изпълнението, промени в правния статус на



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

лишен от свобода и на осъден на пробация, изпълнение на пробационните мерки;

5.3 Приключване изпълнението на присъда.

6. Модул „Социална дейност“:

6.1 Отразяване на участие в мероприятия;

6.2 Планиране и отчитане на срещи;

6.3 Резултати от оценки;

6.4 Социални доклади;

6.5 Планиране на присъди.

7. Модул „Медицински дейности“:

7.1 Поддържане на здравен картон на лице и данни за здравословното му състояние;

7.2 Записване за медицински преглед;

7.3 Психологическо заключение.

8. Модул „Справки“:

Поддържа набор от предварително дефинирани приложения-отчети /т.нар. справки/, които са както общи за всички териториални служби на ГДИН, така и специфични за всяка една от тях.

8.1 Общи справки:

- Списък за движението на лица в организационна структура;
- Списък на лица, призовани да се явят за процесуално-следствени действия, на дата;



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Списък на лица, осъдени или задържани по различни членове от НК;
- Справка за наличност на лице към дата.

**8.2 Справки на следствен арест:**

- Списък на лица, задържани в следствен арест (СА) за период;
- Справка за регистрирани мерки за лице;
- Справка за извеждания на лице от следствен арест;
- Списък на лицата без връчен обвинителен акт, които се задържат като обвиняеми в арестите на ГДИН над 6 месеца – към дата (ежемесечно);
- Списък на лицата, пребиваващи/пребивавали в килия за период;
- Справка за вътрешно преместване на лице за период;
- Ежедневно сведение за броя на задържаните лица и произшествия в сектор “Охрана и сигурност в следствените арести” – към дата, групирано по СА;
- Справка за задържаните в ОЗСА – за период, групирани по СА, по вид на делото, по вид на мярката, по вид на престоя, с човекодни;
- Справка за броя на задържаните лица в ОЗСА – за период, групирани по СА, по престой (от 2 до 6м., над 6м., общо);
- Справка за произшествията в СА за период.

**8.3 Справки на служби за пробация:**

- Справка за осъдените на пробация в ОПС – поименна, към дата;
- Сведение № 1 за броя на осъдените на пробация – за ПС, за ОПС, за страната;



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Сведение № 2 за статуса на осъдените на пробация – за ПС, за ОПС, за страната;
- Справка за периодичните срещи с осъдените на пробация - за ПС, за ОПС, за страната, бройки;
- Списък на осъдените на пробация, за които е изтекла част от срока и е възможна промяна в графика към текуща дата;
- Справка за получените и отказани разрешения за напускане на населеното място от осъдени на пробация;
- Статистика за участие на лицата в мероприятия (програми);
- Статистика за наложени и отработени часове безвъзмезден труд.

**8.4 Справки на затвори, затворнически общежития и поправителни домове:**

- Справка за постъпване и освобождаване на затворниците (РА-57) за период;
- Сведение за движението на лишените от свобода – за период, бройки, по категории (РА-47);
- Сведение за движението на лишените от свобода – за период, бройки, по затвори (РА-47);
- Сведение за наличния брой лишени от свобода по затвори - към дата (РА-46) за пълнолетни;
- Сведение за наличния брой лишени от свобода по затвори - към дата (РА-46) за непълнолетни;
- Сведение за наличния брой лишени от свобода по затвори - към дата (РА-46) за чужденци;
- Сведение за състава на изтърпяващите наказание лишаване от свобода - към дата, по квалификации на престъпленията (РА-45);



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Сведение за състава на задържаните лица (обвиняеми/подсъдими) - към дата, по квалификации на престъпленията (РА-45);
- Списък на добилите право на заличаване на дисциплинарно наказание – към дата (S4);
- Списък на незавърналите се от отпуск, прекъсване и бягства – към дата (S3);
- Списък на лишените от свобода, подлежащи на освобождаване - към дата (бъдеща дата) (S2);
- Списък на лишение от свобода добиващи право на условно-предсрочно освобождаване - към текуща дата (S1);
- Списък на обвиняемите лица, задържани повече от 180 дни в затвора – към дата (S6);
- Сведение за дадените на затворниците награди – за период, по категории;
- Справка за нарушенията, извършени от затворниците и съответно наложени наказания;
- Справка за изолираните в наказателна килия (НО-3);
- Справка за получени колетни пратки за период;
- Сведение за вечерна проверка (НО-12);
- Справка за проведени мероприятия (общи и специализирани пенитенциарни дейности);
- Справка за решенията на комисията по чл. 17 от ЗИН /отм./;
- Списък на лишени от свобода по групи, по специализирани/задължителни програми;
- Населеност на звената - процентно съотношение между броя на лишените от свобода към капацитета на звеното в даден момент;





**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Отчет на трудовата дейност на лице за период.

9. Модул „Служебна функционалност“:

- Администриране на организационна структура;
- Поддържане на класификатори и номенклатури – системата поддържа голям набор от помощни класификатори и номенклатури;
- Администриране на потребители – регистриране, предоставяне и премахване на права, активиране и деактивиране на потребител;
- Администриране на служебни данни – системни параметри, привилегии, съобщения, както и системни обекти.

10. Модул „Интеграция с ЕИСПП“:

- Администриране на процеси за интеграция с ЕИСПП;
- Преглед на грешни и отхвърлени заявки в журнала за ЕИСПП;
- Преглед на грешни пакети след обработка в ЕИСПП;
- Преглед на грешка при опит за изпращане в ЕИСПП;
- Състояние на обмена на данни с ЕИСПП;
- Генериране на карта на наказателно производство.

Въвеждането и обработването на данни в структурите на ГДИН се осъществява на персонални работни станции.

На работните станции се изпълняват потребителските приложения на ИСИН. Приложенията на ИСИН осигуряват изцяло Web базиран интерфейс. Потребителите от ГДИН, подобно на потребителите от териториалните й служби, работят с ИСИН единствено с помощта на стандартен Интернет browser.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Локална мрежа функционира в ГДИН с цел осигуряване на връзка между сървърите на системата и работните станции, вкл. в териториалните служби на ГДИН: затвори, поправителни домове, арести и пробационни служби.

Работните станции в териториалните служби са потребители на системата, които достъпват приложенията извън локалната мрежа през Интернет. Тези клиенти работят със системата аналогично на потребителите от ГДИН с използване на стандартен Интернет browser. Потребителите от териториалните служби също се идентифицират в системата с потребителско име и парола и получават достъп единствено до данните от своето звено.

### III.3.2 Проучване на Единната информационна система за противодействие на престъпността

Задача: Да се проучи структурата и съдържанието на Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП) и нейната взаимосвързаност с ИСИН и други релевантни бази данни

#### Същност на ЕИСПП

Функционирането на Единната информационна система за противодействие на престъпността се регулира с Наредба на Министерски съвет за единната информационна система за противодействие на престъпността от 2008 г.

С Наредбата за ЕИСПП се уреждат:

- 1) редът и начинът на изграждане, поддържане, използване и развитие на ЕИСПП и технологичните изисквания за поддържане на нейния интегритет;
- 2) съставът и дейността на Междуведомствен съвет за методическо ръководство на ЕИСПП;
- 3) взаимодействието на органите на съдебната власт, Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция "Национална сигурност", Министерството на отбраната, Министерството на правосъдието и

49

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Министерството на финансите, както и други по осигуряване функционирането на ЕИСПП.

Самата ЕИСПП се състои от:

1. централна компонента (ядро) на системата и комуникационни компоненти;
2. ведомствени автоматизирани информационни системи на съдебната и на изпълнителната власт, свързани с ядрото, които обработват информация за събития и обекти от наказателния процес и изпълнение на наказанията.

Според Чл. 7 от Наредбата, Министерството на правосъдието изгражда, поддържа и развива ядрото на ЕИСПП. Освен това Министерството на правосъдието изгражда и развива ведомствени комуникационни компоненти за връзка на ядрото на ЕИСПП със свързаните ведомствени системи.

Посредством тези компоненти, с ядрото на ЕИСПП се свързват ведомствените информационни системи, които се изграждат и функционират в изброените по-горе институции (органите по чл. 3, ал. 1), които осигуряват информационния обхват на ЕИСПП за събития и обекти от наказателния процес и изпълнението на наказанията.

По силата на чл. 8, ал. 2, за изпълнение на изискванията на чл. 378, ал. 2 и чл. 379, ал. 3 от Закона за съдебната власт, с ядрото на ЕИСПП се свързват централни компоненти на ведомствени информационни системи за осигуряване на информация за:

1. разследването от полицейските органи в досъдебното производство - от Министерството на вътрешните работи;
2. разследването от военно-полицейските органи в досъдебното производство - от Министерството на отбраната;



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

3. разследването от следствените органи в досъдебното производство - от Националната следствена служба;
4. досъдебното и съдебното производство и производството по изпълнение на наказанията в обхвата на дейността на прокуратурата - от прокурорските органи;
5. съдебното производство по наказателни дела - от Министерството на правосъдието чрез централизирана компонента на единна автоматизирана информационна система (АИС);
6. съдимостта - от Министерството на правосъдието чрез централизирана компонента на единна АИС;
7. изпълнението на наказанията (затвори и пробация) и следствените арести - от Министерството на правосъдието;
8. български документи за самоличност - от Министерството на вътрешните работи;
9. постоянен адрес на физическо лице - от Министерството на вътрешните работи;
10. регистрация в регистър БУЛСТАТ - от Министерството на правосъдието.

Според чл. 9 от Наредбата, комуникационните канали между ядрото на ЕИСПП и ведомствените комуникационни компоненти се осигуряват от Министерството на правосъдието чрез мрежата на държавната администрация, а комуникационните канали между ведомствените комуникационни компоненти и свързаните ведомствени системи се осигуряват от съответните органи по чл. 8, ал. 2, описани по-горе.

Архитектурата на ЕИСПП обхваща:



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

1. централна компонента (ядро) на системата;
2. ведомствени информационни системи, свързани с ядрото на ЕИСПП;
3. автоматизирани работни места (АРМ) за справки в ЕИСПП или в ЕИСПП и свързани с нея системи;
4. ведомствени комуникационни компоненти за връзка на ядрото на системата с ведомствени системи и АРМ за справки във и чрез ЕИСПП;
5. комуникационни канали между ядрото на системата и ведомствените комуникационни компоненти по т. 4.

Централните компоненти на ведомствените информационни системи и АРМ за справки се свързват с ядрото на ЕИСПП чрез ведомствените комуникационни компоненти.

Ведомствените комуникационни компоненти за връзка на ядрото на системата с ведомствени системи и АРМ за справки се администрират и осигуряват по линия на сигурността от съответните органи, в които са инсталирани.

Автоматизираните работни места за справки се изграждат, поддържат и администрират от органите, чиято дейност осигуряват.

Съгласуване на изграждането, развитието и свързването на така описаните компоненти се осъществява на основата на стандартите на ЕИСПП, решения на Междуведомствения съвет и междуведомствени споразумения.

Според чл. 25 от Наредбата, всяко наказателно производство се идентифицира еднозначно за целия наказателен процес с идентификатор, приет като стандарт по ЕИСПП. Делата по всяко наказателно производство се съхраняват единно - в единно дело, което се идентифицира с единния идентификатор.

Идентификаторът и единното дело по едно наказателно производство се създават от органа, регистрирал пръв производството.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Идентификаторите на всяко наказателно производство се отразяват във ведомствените информационни системи, които се свързват с ЕИСПП, и в деловодните технологии на органите по чл. 3, ал. 1.

Идентификацията на наказателното производство не променя и не налага ограничения върху идентификацията на делата, които то обхваща.

Чл. 26 от Наредбата постановява всеки информационен обект "престъпление" да се представя и да се идентифицира еднозначно за целия наказателен процес в рамките на изисквания, приети като стандарт по ЕИСПП. Информационният обект "престъпление" (като конкретна реализация на системен клас "престъпление") се представя според стандартите на ЕИСПП за информационната дейност на органите, осъществяващи функции по противодействие на престъпността в Република България, съгласно приложението.

Чл. от Наредбата 27 изисква за всеки информационен обект "наказателно производство" в съответното единно дело да се съхранява карта, в която се представя актуалното му описание. Картите се изготвят и прилагат в делото от органа, извършил регистрацията или последната актуализация за съответния обект. Самата форма, както и съдържанието на картата, се приемат с решение на Междуведомствения съвет.

Съответните органи осигуряват еднозначно привеждане на информацията от ведомствените си системи в съответствие с информацията, изисквана за ЕИСПП. Информацията, изпращана от ведомствени системи към ядрото на ЕИСПП, е с общност, определена от стандартите на ЕИСПП, при което се осигурява възможно най-голяма степен на конкретизация.

Няма конкретни времеви изисквания, посочени в Наредбата, като времевите параметри за въвеждане и актуализиране на данни, постъпващи в ядрото на



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

ЕИСПП, се определят с решения на Междуправителния съвет и в междуправителните споразумения.

По силата на чл. 29 от Наредбата, практическото взаимодействие на органите по чл. 3, ал. 1 се осъществява чрез изпълнение на следните преки ведомствени задължения:

1. Министерството на правосъдието осигурява условия за работа на Междуправителния съвет и помощните му органи, в т. ч. възнаграждения за участие в заседания на Междуправителната експертна комисия, като размерът на възнагражденията се определя от министъра на правосъдието по предложение на Междуправителния съвет;
2. Министерството на финансите по предложение на Министерството на правосъдието планира средствата за изграждане, внедряване, поддържане, експлоатация и развитие на компонентите на ЕИСПП в рамките на одобрените разходи по бюджета на Министерството на правосъдието за съответната година;
3. Органите по чл. 3, ал. 1 изграждат и поддържат ведомствени информационни системи съгласно изискванията на чл. 378, ал. 2, чл. 379 и 380 ЗСВ;
4. Министерството на правосъдието съвместно с Националния статистически институт разработва и поддържа методики за статистическа обработка на данните по наказателния процес.

Извън тези хипотези, практическото взаимодействие на органите по чл. 3, ал. 1 се осъществява и чрез осигуряване на условията за функциониране на ЕИСПП в отделните органи.

Членовете на Междуправителния съвет осигуряват прилагането на стандартите и регламентите за ЕИСПП и на конкретните решения на съвета в представяваните

54

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

от тях органи. За целта Министерът на правосъдието предоставя на Висшия съдебен съвет решенията на Междуведомствения съвет, които следва да бъдат осигурени в съдебната система.

Органите, свързани с поддържането и ползването на ЕИСПП, осигуряват технологичната дейност по експлоатацията на системата и експлоатационното ѝ единодействие с ведомствените информационни системи. Освен това органите, свързани с поддържането и ползването на ЕИСПП, осигуряват централизирано администриране на поддържаните от тях компоненти на ЕИСПП и на връзката на техните системи към ядрото на ЕИСПП чрез определени от тях организационни структури, които осигуряват и внедряването, поддържането и развитието на системата в съответния орган.

### III.3.3 Проучване на базата данни „Правосъдие“ на Националния статистически институт

Задача: Да се изследва структурата и съдържанието на базата данни „Правосъдие“ на Националния статистически институт, с цел идентифициране на възможностите за публикуване на данни от потенциално измерване на нивата на рецидивизъм у нас

Националният статистически институт (НСИ) събира, обработва и представя редица статистически данни като част от социалните статистики, в частност раздел „Правосъдие“.

#### 1. Престъпления, обвиняеми и осъдени лица

Статистиката на престъпленията, обвиняемите и осъдените лица осигурява данни за:

##### 1.1. Престъпления





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Престъпления по изход на делата по статистически зони, статистически райони и по области
- Престъпления по глави от наказателния кодекс, изход на делата и по области
- Престъпления по глави от наказателния кодекс и някои видове престъпления и по изход на делата
- Престъпления, завършили с осъждане по глави от наказателния кодекс и по области
- Престъпления, завършили с осъждане по глави от наказателния кодекс и по пол и възраст на извършителите

**1.2 Обвиняеми лица**

Обвиняеми лица по изход на делата и по статистически зони, статистически райони и области

Обвиняеми лица по глави от наказателния кодекс и някои видове престъпления и по изход на делата

**1.3 Осъдени лица с влезли в сила присъди**

- Осъдени лица по пол и възраст и по статистически зони, статистически райони и области
- Осъдени лица по глави от наказателния кодекс и някои видове престъпления и по пол и възраст
- Осъдени лица по глави от наказателния кодекс и някои видове престъпления и по наложени наказания
- Осъдени лица по наложени наказания, статистически зони, статистически райони и по области



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Осъдени лица по глави от наказателния кодекс, наложени наказания и по области
- Осъдени лица по пол - брой, структура и коефициенти на 100 000 души от наказателноотговорното население (14 и повече години)
- Осъдени непълнолетни лица по пол - брой, структура и коефициенти на 100 000 души от населението на възраст 14 - 17 години

**1.4 Престъпления, завършили с осъждане и осъдени лица по местоизвършване на престъплението**

- Престъпления, завършили с осъждане, по местоизвършване на престъплението, статистически зони, статистически райони, области и общини
- Осъдени лица по местоизвършване на престъплението, брой на извършените престъпления, статистически зони, статистически райони и по области и общини

Основен източник на информация за данните на НСИ е Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП). Другият източник е хартиен статистически формуляр на НСИ „Карта за обвиняемо лице 1-СС“, попълван от органите на досъдебното и съдебното производство. В последните години ЕИСПП е източник за около 90 - 94 % от първичните данни за цялата страна, което в значителна степен е гаранция за високо качество на данните.

Данните за престъпленията, обвиняемите и осъдените лица са получени от изчерпателно изследване чрез статистически формуляри „Карта за обвиняемо лице (1-СС), попълвана от органите на досъдебното и съдебното производство и информация от административен източник Единна информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП). Данните обхващат дейността на

57

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

окръжните и районните съдилища на територията на страната по наказателни дела от общ, частен и административен характер.

*Обект* на наблюдение е дейността на районните, окръжните, военните съдилища и на Специализирания наказателен съд по наказателните дела от общ, частен и административен характер.

*Единици* на наблюдение са престъпленията, обвиняемите и осъдените лица с влезли в сила присъди в рамките на отчетната година. В броя на престъпленията, обвиняемите и осъдените лица се включва информацията от наказателните дела с влязла в сила присъда през отчетната година.

Престъпленията, завършили с осъждане са тези, за които наказателните дела са завършили с условна или ефективна присъда, независимо от броя на извършителите.

Престъпление, извършено от повече от едно лице (в съучастие), се отчита за завършило с осъждане, когато поне едно от обвиняемите лица е осъдено ефективно или условно.

В случай, че дело приключи с оправдателна присъда за всички лица, извършители на престъплението, то се отчита за завършило с оправдаване.

Престъпление се отчита за завършило с прекратяване, когато спрямо извършителя или всички извършители делото е прекратено.

Престъпленията, завършили с осъждане по местоизвършване се отнасят по области и общини, съгласно административно-териториалното деление на страната.

Извършените престъпления в чужбина, подсъдни на съдилищата в Република България, се включват в общия брой на престъпленията.

*Обвиняемите* лица са ефективно осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

*Осъдените* лица са тези, на които с влязла в сила присъда им е наложено ефективно или условно наказание. Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години към момента на извършване на престъплението.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

### **Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Когато няколко лица са осъдени за извършването на едно престъпление, престъплението се отчита само един път, а всяко лице поотделно - в зависимост от изхода на делото.

В случаите, когато в едно наказателно дело е осъдено лице за повече от едно престъпление, се отчита най-тежкото наложено наказание по съвкупност. Когато едно лице е осъдено за няколко престъпления, то се отчита към най-тежкото наказуемо деяние, а всяко престъпление поотделно - към съответния вид престъпление. Когато в рамките на едно наказателно дело, лице е осъдено за няколко престъпления, извършени на територията на различни населени места в страната, лицето се разпределя по местоизвършване на най-тежкото наказуемо престъпление по области и общини, съгласно административно-териториалното деление на страната.

Броят на обвиняемите и осъдените лица не съвпада с физическия им брой, тъй като едно лице може да се яви в качеството на обвиняемо или осъдено лице няколко пъти през календарната година в различни наказателни дела.

## **2. Противопublicествени прояви и престъпления на малолетните и непълнолетните**

Статистиката на противопublicествените прояви и престъпленията на малолетните и непълнолетните осигурява следните данни:

- 2.1 Брой на лицата водени, заведени или снети от отчет в детските педагогически стаи
- 2.2. Брой на лицата, преминали през детските педагогически стаи
- 2.3. Брой на извършените противопublicествени прояви и извършените престъпления от малолетни и непълнолетни лица
- 2.4. Брой на лицата с наложени възпитателни мерки
- 2.5. Брой на малолетни и непълнолетни лица, пострадали от престъпления.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Статистиката на НСИ обхваща дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на детските педагогически стаи.

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е компетентен орган, който:

- организира социално-превантивна дейност на територията на общината;
- разглежда възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни и непълнолетни, и престъпления, извършени от непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс (НК), за които делата са изпратени за разглеждане от местната комисия;
- разглежда случаите, когато непълнолетни са извършили деяния, за които по друг нормативен акт се предвижда налагане на възпитателна мярка по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН);
- привежда в изпълнение наложените мерки съгласно ЗБППМН и осъществява контрол по изпълнението им.

Детските педагогически стаи (ДПС) са специализирани заведения, които:

- издирват и установяват малолетни и непълнолетни правонарушители, както и причините и условията за техните противообществени прояви или престъпления;
- издирват и установяват малолетни и непълнолетни – обект на престъпно посегателство, малтретиране или оставени без надзор;
- уведомяват съда, прокуратурата и други компетентни органи, когато получат сигнали за виновно поведение по отношение на малолетни и



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

непълнолетни от страна на родителите, на лицата, които ги заместват, или на трети лица;

- участват в превенцията на престъпността и противообществените прояви, извършвани от малолетни и непълнолетни;
- водят на отчет малолетни и непълнолетни, които са извършили престъпления и противообществени прояви, осъдени непълнолетни за престъпления от общ характер, освободени от поправителните домове, освободени от възпитателни училища-интернати и освободените от социално-педагогически интернати, настанени в тях по реда на ЗБППМН.

Освен това обект на статистически отчет са и Възпитателните училища-интернати (ВУИ).

Социално-педагогическите интернати (СПИ) са специализирани заведения, в които се настаняват малолетни и непълнолетни, които са извършили или съществуват предпоставки за извършване на противообществени прояви.

Възпитателните училища-интернати (ВУИ) са специализирани заведения, в които се настаняват малолетни и непълнолетни, извършили престъпления или противообществени прояви, към които възпитателните мерки по ЗБППМН не са се оказали достатъчни и за нормалното им възпитание няма подходяща социална среда. Във ВУИ се настаняват и непълнолетни, спрямо които съдът или прокурорът е наложил такава мярка по реда на чл. 61 и 64 от НК.

Данните на НСИ за непълнолетните и малолетните съдържат и две категории, алтернативни на престъплението и наказанието, а именно противообществена проява и възпитателна мярка.

Противообществената проява е деяние, което е общественоопасно и противоправно или противоречи на морала и добрите нрави.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

### **Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Възпитателната мярка е алтернативна на наказанието мярка за възпитателно въздействие спрямо малолетен или непълнолетен, извършил противообществена проява, и непълнолетен, освободен от наказателна отговорност по чл. 61 от НК, и се налага с цел преодоляване на отклоненията в поведението, предотвратяване на бъдещи нарушения и интеграция в обществото.

#### **III.3.4 Проучване на Единната информационна система на съдилищата**

Данни за Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС) се съдържат в Закона за съдебната власт, но най-вече в Методическите указания за работа на съдилищата с Единната информационна система на съдилищата /ЕИСС/, приети с решение на решение на Съдийската колегия на ВСС по протокол №21/23.06.2020г. на основание чл. 30, ал.5, т.5 от ЗСВ/.

Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС) е разработена в изпълнение на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на единна информационна система на съдилищата“, финансиран по Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG05SFOP001-3.001-0001-C01/26.08.2016 г., процедура BG05SFOP001-3.001, по Приоритетна ос № 3 „Прозрачна и ефективна съдебна система“, Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 (ОПДУ), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд”.

Внедряването на ЕИСС във всички съдилища, с изключение на административните съдилища и Върховния административен съд, е предвидено да създаде предпоставки за качествено управление на дела по електронен път, значително оптимизиране работата и продължаване на стъпките към реализацията на

62

**Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.**

**[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)**



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

ефективно електронно правосъдие. Отчита се необходимостта от спазване на основните принципи за достъпност, прозрачност, еднократно събиране на данните, защита на личните данни, повишаване на бързината и качеството на обслужване, както и улеснен достъп до обществена информация.

Платформата на ЕИСС е изградена от 19 функционални и 19 системни модула и осигурява пълна прозрачност, публичност и проследимост при управление на съдебните дела. Тя дава възможност делата да се проследяват в реално време и обединява цялостния процес по управлението им – инициране на дело, случайно разпределение на съдия-докладчик и членове на съдебен състав, провеждане на съдебни заседания, постановяване и обезличаване на актовете, съдебна статистика, натовареност на съдиите, финансово управление на делата, управление на дейността по призоваване и др.

В момента със системата работят всички съдилища в България, с изключение на административните и Върховния административен съд. ЕИСС обхваща всички процеси за управление на съдебни дела в районните, окръжните, апелативните, военните съдилища, Военно-апелативния съд и ВКС, а преди 28.07.2022 г. и на специализираните съдилища. През септември 2022 г. ЕИСС разшири обхвата на документите, които се публикуват за гражданите и адвокатите в Единния портал за електронно правосъдие (ЕПЕП). В момента има възможност са се публикува пълният набор от документи по всяко едно дело и всички дела, образувани в ЕИСС, имат своята електронна папка в портала. Това дава възможност на всички страни, граждани и адвокати да имат достъп до своите дела, без да е необходимо да посещават физически сградата на съответния съд.

Като част от съхраняваните данни, в ЕИСС/ ЕПЕП се публикуват протоколи от заседанията, в които са постановяват присъди. Идентификация на база отделни лица не е възможна, тъй като личните данни се заличават. За изследователски цели могат да се извлекат данни само относно дял на присъдите, в които има данни за предходни осъждания.

63

**Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.**

**[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)**





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

# **III. Проучване на системи за измерване на рецидивизма в международен план**



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

## **Въведение**

Дефинирането на рецидивизма изглежда сравнително лесно. Това е термин, който често се използва в литературата по наказателното правосъдие за обозначаване на повтаряща се престъпна дейност и е синоним на термини като повторно престъпление и повторно правонарушение. Правонарушителят рецидивист обикновено се дефинира като човек, който се занимава с повтаряща се престъпна дейност.

В основата на този привидно прост и общ термин стои сложна мрежа от изследвания, чието определение за рецидивизъм варира при всеки различен методологичен подход. Подобно на повечето криминологични концепции, рецидивизмът непрекъснато се предефинира, тъй като се предприемат нови и новаторски опити да се разбере защо правонарушителите извършват повторно престъпление.

Основният принцип за измерване на повторността, както още е позната у нас (или рецидивизъм, който е най-често използваният термин в международен план) е, че някой, който е получил някаква форма на наказателна санкция (като присъда или предупреждение), извършва друго престъпление в рамките на определен времеви период.

Измерването на реалния рецидивизъм е трудно. Официалните данни се вземат или от полицията, или от съдилищата, но те подценяват истинското ниво на повторното извършване на престъпления, защото само част от престъпленията биват разкрити и санкционират, а отделно не всички престъпления и санкции се въвеждат в една централна система.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Други методи за измерване на повторното извършване на престъпления, като например проучвания, разчитащи на споделяне от страна на извършителите, вероятно също подценяват реалния процент.

### ***III.1 Дефиниция на рецидивизъм***

Задача: да се установи каква е дефиницията за рецидив и рецидивизъм, използвана от съответната система

В по-голямата част от случаите рецидивизмът се дефинира ad hoc, без да се отчита реалното му значение; и бива мерен по начини, впечатляващи със своята непоследователност. И все пак откриваме, че „процентите на рецидивизма“ – въз основа на различни дефиниции, прилагани в различни контексти и измерени по различни начини – са съпоставими един с друг (Maltz 1984).

Тъй като използваните източници на данни отразяват начина, по който държавите се справят с престъпността, е задължително да има различия между страните в дефиницията на централната концепция на изследването, а именно повторността.

Повечето страни използват данни за явяване на лицето в съда. В тези страни оперативната дума за рецидивизъм е „повторно осъждане“. В Нидерландия обаче около половината от наказателните дела се решават от прокуратурата и никога не стигат до съда. В Германия мерките, предприети срещу непълнолетни на ниво прокуратура, се въвеждат в системите, докато мерките срещу пълнолетни лица, които не водят до изправяне пред съд, не се въвеждат. И двете страни обаче включват всички регистрирани случаи и използват термина „повторно осъждане“, за да обозначат събитието на рецидивизъм.

Така че за практически цели този термин изглежда пасва добре в международен план, с изключение може би на Норвегия, Финландия и Ирландия. Тези страни

66

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

използват различни данни – Норвегия отчита обвиняването в извършване на престъпление, докато Финландия и Ирландия отчитат повторното лишаване от свобода (или пенитенциарния рецидив, познат на българската криминологична теория).

#### Австралия

Въпреки че техническите елементи на всяка дефиниция могат да варират според конкретното проучване (или юрисдикция, доколкото отделните територии притежават определени различия), има една обща тема, която ги обединява – терминът рецидивизъм обикновено се използва за описване на повтаряща се престъпна дейност, а рецидивист е физическо лице, което се занимава с такава дейност.

#### Великобритания

Рецидивизмът, наричан «доказано повторно престъпление» се дефинира като всяко правонарушение, извършено в рамките на едногодишен период на проследяване, което е довело до съдебен акт – присъда, предупреждение, порицание или предписание – в рамките на едногодишното проследяване или допълнителен шестмесечен период на «изчакване» (за да се даде време за делата да се придвижат в съдилищата). Източникът на данни е извлечение от Националния компютър на полицията (PNC), съхраняван от Министерството на правосъдието.

#### Административен офис на американските съдилища (AOUSC)

AOUSC по принцип дефинира рецидивизма като завръщане към извършването на престъпления от страна на лица, които са изтърпяли ефективни присъди с лишаване от свобода, освободени предсрочно под наблюдение (с пробационен надзор) или пробация.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

### ***III.2 Обхват на системата за измерване на рецидивизма***

Задача: Да се установи за кои (групи) правонарушители и правонарушители се измерват нивата на рецидивизъм в съответната система

Повечето държави разполагат с данни за всички възможни групи нарушители на различна възраст и осъдени за няколко вида санкции. Въпреки това във Франция и Финландия има национални данни за броя на затворниците, но обща статистика за други групи правонарушители липсва.

Великобритания

#### *Кохорта*

Това е групата от правонарушители, за които се измерва рецидивизма. За тримесечния бюлетин, изготвян и предоставящ статистически данни за доказани рецидивизъм, кохортата се определя като всички правонарушители, през която и да е година, които са получили (обикновено) предупреждение, последно предупреждение или порицание (за непълнолетни преди април 2013 г.), присъда без лишаване от свобода или които са били освободени от местата за лишаване от свобода.

Правонарушителите, които са били освободени от местата за лишаване от свобода или друг тип затворена институция (в случаите на непълнолетни) или са започнали изтърпяването на т. нар. съдебна заповед (комплекс от мерки в общността с или без ограничаване на свободата), се съпоставят с базата данни на PNC.

Част от случаите се губят по време на този процес, защото не могат да бъдат съпоставени и потвърдени. Освен това правонарушителите, които се появяват многократно в кохортата, се включват само веднъж.

Групата от правонарушители, чието престъпно поведение е доказано, вероятно е подгрупа, част от всички активни правонарушители. Проучването Offending, Crime

68

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

and Justice Survey (2003) изчислява, че около един на всеки десет души в Англия и Уелс на възраст между десет и 65 години е извършил престъпление през предходните 12 месеца, което означава приблизително 3,8 милиона души. Ако сравним това с около 632 000 правонарушители в кохортата от 2002 г., използвана тогава за измерване на доказаната рецидивна престъпност, ще установим, че правонарушителите, чието доказано повторно извършване на престъпление е било включено в тримесечния бюлетин за статистиката на доказания рецидивизъм (Proven Reoffending Statistics), са само малка и вероятно непредставителна извадка от популацията на всички активни правонарушители.

*Индексна присъда*

Индексната присъда е присъдата или санкцията, която нарушителят е получил за извършването на т. нар. индексно престъпление (виж по-долу). За тримесечния бюлетин Proven Reoffending Statistics индексната присъда/ санкция се определя като арест, съдебна заповед (за мерки и/ или надзор), друго разпореждане в резултат на акт на съда, като напр. глоба или освобождаване от отговорност с налагане на административно наказание, предупреждение, порицание или последно предупреждение (за млади правонарушители).

*Индексно престъпление*

Индексното правонарушение е доказано правонарушение, което води до включването на правонарушителя в кохортата. Дадено правонарушение се счита за индексно правонарушение, само ако е:

- регистрирано;
- извършено в Англия или Уелс;
- наказателно преследвано от полицията;
- не е нарушение на изисквания/ мерки наложени с друг съдебен акт (напр. нарушаване на пробационна мярка).



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

*Доказано повторно престъпление*

Правонарушенията се считат за доказани повторни правонарушения (рецидив), ако отговарят на всеки от следните критерии:

- На първо място, правонарушенията следва да подлежат на регистриране. Не всички престъпления се регистрират в PNC, въпреки че в системата се въвеждат повече нарушения, които подлежат на регистриране, отколкото нарушения, които не подлежат на такова. Анализът, сравняващ правонарушенията, доказани в съда, с правонарушенията, записани в PNC показва, че най-често срещаните правонарушения, които не се регистрират, са свързани с моторни превозни средства, напр. управляване на МПС без валидна шофьорска книжка или без застраховка «Гражданска отговорност».
- Извършени са в Англия или Уелс.
- Следва да се касае за престъпления, които се преследват от полицията. Данните от PNC се събират и въвеждат от полицията и има вероятност престъпленията, преследвани от полицията, да бъдат записвани поизчерпателно в PNC, отколкото престъпленията, преследвани от други органи. Например измамите с обезщетения се разследват от Министерството на труда и пенсиите. Следователно престъпленията за измами с помощи и обезщетения са по-слабо представени в PNC.
- Правонарушенията се зачитат само ако са доказани чрез влязъл в сила съдебен акт - предупреждения, порицания или последни предупреждения (за непълнолетни) и присъди, постановени от съда. Престъпления, които не са доказани или които се третират от други институции в рамките на наказателноправната система, не се броят. Изследването на правонарушенията, престъпленията и правосъдието (2003 г.) изчислява, че само 6% от всички престъпления са довели до контакт със системата на наказателното правосъдие.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Правонарушението не е нарушение на изисквания по предходен съдебен акт, напр. нарушение на съдебна заповед за налагане на пробационен надзор, тъй като за измерването на рецидивизма от интерес са само новите правонарушения.

*Индикатори при измерване на доказан рецидив*

Данните за доказаните повторни престъпления (рецидива) се представят публично по следните начини:

- Посочване на броя на правонарушителите.
- Посочване на дела на правонарушителите, които са с доказан рецидив.
- Посочване на средния брой доказани повторни престъпления сред повторните правонарушители (рецидивисти).
- Посочване на дела на санкционираните правонарушители, за които е доказано, че са извършили повторно престъпление.

*Множество записи при един правонарушител*

Всеки правонарушител се проследява за определен период от време и всяко доказано правонарушение, извършено през този период, се счита за доказано повторно нарушение, или рецидив. Регистрирането на множество записи се отнася до правонарушител, който след влизане в кохортата през дадена година извършва повторно престъпление и/ или е предупреден, освободен от затвора, или получава присъда без лишаване от свобода през същата година на включването си в кохортата. Това повторно престъпление би могло освен това да бъде регистрирано като второ влизане за този нарушител в кохортата.

САЩ





**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Тъй като практиките на държавите се различават по отношение на степента, в която престъпленията и дребните правонарушения се докладват в техните държавни хранилища, Административният офис на американските съдилища (AOUSC) изключва от обхвата на своята статистика нарушенията на обществения ред, намесата в личния живот и проституцията, възпрепятстването на правосъдието, нарушенията на закони, свързани с алкохола, както и нарушения на пътя.

Съсредоточавайки се върху основните престъпления, AOUSC е в състояние да сравни процентите на рецидивизъм в различните области и във времето, тъй като статистиката е много по-малко повлияна от промените в практиките на съответната юрисдикция относно регистрирането на по-дребните правонарушения.

Деянията, съставляващи т.нар. «технически» правонарушения (нарушаване на изискванията на предходен съдебен акт, постановен за извършване на правонарушение) не са показателни като индикатор на подновено престъпно поведение, а по-скоро отразяват неспазването на определени условия от надзора на правонарушителя, като например положителен тест за употреба на незаконни вещества, незавършване на терапия за злоупотребяващи с наркотични вещества или напускане на определения със съдебен акт район без предварително разрешение от съответните органи.

#### Австралия

Данните в Австралия се събират от отделните територии, които са сравнително самостоятелни юрисдикции. В рамките на настоящото проучване сме се фокусирали върху работата на Бюрото за статистика и изследване на престъпността на Нов Южен Уелс (BOCSAR).

Обикновено, особено по отношение на пълнолетни правонарушители, BOCSAR измерва повторното извършване на престъпления, като отчита престъпления, доказани в съда. По този начин само онези правонарушители, които извършват престъпления, които попадат под вниманието на полицията, които са задържани и



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

изправени пред съд и са признати за виновни в извършване на престъпление в съда, ще бъдат идентифицирани като рецидивисти.

В повечето случаи, дори когато предполагаемият извършител е обвинен веднага, отнема много месеци от датата на извършване на предполагаемото престъпление, преди да бъде постановен акт от съда. Времето, необходимо за разглеждане на делото в съда, бива повлияно от набор от фактори, включително вид и сериозност на престъплението, местоположение, юрисдикция, в която се разглежда делото (т.е. дали се касае за местен, окръжен или върховен съд) и какво пледира подсъдимият (т.е. дали се признава за виновен, дали обжалва пред по-горна инстанция и т.н.). По този начин забавянето във времето между извършването на престъплението и финализирането на съда има последици за оценката на програмите и наказанията в системата на наказателното правосъдие.

***III.3 Институционална рамка и източници на информация при измерването на рецидивизма, формален анализ и ползватели на данните, разпространение на информацията, получена от изследванията***

*Задача: Да се установи коя е отговорната институция (на кого е възложено събирането на данни за рецидивизма в съответната система) и къде е позиционирана тя.*

*и*

*Да се установи какви са източниците на данни за нивата на рецидивизъм/ т.нар. «съдебни събития» (полицейски регистри, съдилища, наказателно-изпълнителни служби или други).*

*и*

*Да се установи коя институция е отговорна (или на кого е възложена задачата) да анализира данните от системата за измерване на рецидивизма.*

*и*



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

*Да се установи кои институции и конкретни специалисти имат право и/ или използват данните от системата за измерване на нивата на рецидивизма в съответната система.*

В криминологията се признават като валидни следните източници на данни за проучванията, измерващи нивата на рецидивизма и повторното извършване на престъпления.

- Данни, получени от самите правонарушители

Тези данни по замисъл са ретроспективни по природа. Те обикновено съдържат информация за всички престъпления, за извършването на които нарушителят е готов сам да признае. Качеството и надеждността на тези данни са дотолкова добри, колкото е капацитетът и желанието на правонарушителя да си спомни и сподели за минали (понякога отдавна) събития. Разбирането (вкл. когнитивните способности) от страна на правонарушителя на използваните инструменти за получаване на информация (например анкети) за извършени правонарушения, е ключово съображение при използването на методология, разчитаща на данни, получени от самите правонарушители.

- Полицейски данни

Тези данни измерват задържанятия, привличанията на лица като обвиняеми или налагането на мерки за неотклонение, като включват престъпления, които попадат «под вниманието» на полицията.

Не всички правонарушители биват установени и задържани от полицията, а от тези, които са, не всички биват признати за виновни. Полицейските данни подценяват реалната престъпност до степен, при която се зачитат само



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

престъпления, които са съобщени официално или по друг формален начин попадат под вниманието на полицейските органи.

От друга страна тези данни могат и да надценят реалната престъпност, защото не всички правонарушители, задържани от полицията, всъщност са виновни в извършването на предполагаемите престъпления, за които са били задържани.

- Съдебни данни – те измерват привличанията на лица като подсъдими или присъдите, постановени срещу тях, и включват правонарушения, които принципно водят до изправяне на извършителя пред съд.

Съдебните данни зачитат броя на престъпленията, които полицията е решила да преследва, а присъдите са индикатор относно онези престъпления, за които правонарушителят се е признал за виновен или вината е доказана. Тук не се включват престъпления, по които са били постановени оправдателни присъди, делата са били прекратени или върнати по време на съдебната фаза от наказателното производство.

- Данни от корекционните служби (затвори и пробация)

Тези данни измерват повторния контакт със службите за корекционни услуги, като например налагане на правонарушителя на обществена санкция или лишаване от свобода. Не всички престъпления, приключили с осъдителна присъда в съда, водят до контакт с корекционните служби. Същевременно е възможно някои правонарушители да бъдат задържани под стража или лишени от свобода за нарушения, които всъщност не са извършили.

Тъй като всеки от изброените източници на данни представлява момент в хронологията на наказателното производство, всеки един от тях обикновено се разглежда като своеобразен филтър, през който все по-малко и по-малко престъпления преминават към съответния следващ етап. Това означава, че



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Източникът на данни не само има свои собствени вътрешни ограничения; но също така е вероятно да наследи много от ограниченията, характерни и произтичащи от особеностите на системите от предходните етапи на производството. Например, данните за присъдите, постановени от съда по правило няма как да включват престъпления, които не са били разкрити от полицията.

### Нидерландия

В Нидерландия рецидивизмът се измерва в рамките на постоянния проект «Нидерландски мониторинг на рецидивизма».

Данните за изследването на рецидивизма се вземат от Базата данни с изследвания и политики за съдебна документация [Onderzoek-en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie, OBJD], която база данни е разработена специално с цел наблюдение на рецидивната престъпност. OBJD е своеобразно копие на JDS, официалната система за съдебна документация, която се управлява от Службата за съдебна информация.

Нидерландският мониторинг на рецидивизма (НМР) е дългосрочен изследователски проект, който провежда стандартизирани измервания на рецидивизма сред различни групи правонарушители. Този проект дава възможност на Министерството на сигурността и правосъдието да получи по-ясна картина на ефекта от наказателноправните интервенции, както и хода на престъпната кариера на непълнолетните и възрастните правонарушители.

Измерванията като част от мониторинга на рецидивизма се извършват по един и същ фиксиран метод. Следователно, резултатите от изследването са взаимно съпоставими.

В случаите на специални групи правонарушители, измерванията се повтарят на определени интервали, така че да е възможно да се анализира развитието на рецидивната престъпност и да се изследва последващата криминална кариера на правонарушителите в тези групи.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Обединеното кралство

В Обединеното кралство данните се събират под шапката на Министерството на правосъдието.

Данните, необходими за измерване на доказаните повторни престъпления, се основават на набор от източници на информация (данни от затворите, данни от пробационните служби, млади правонарушители в «защитено настаняване» (затворени институции за непълнолетни) и досиета за съдимост от националния компютър на полицията).

Данните постъпват от редица агенции и институции (Националната служба за управление на нарушителите, Съвета за младежко правосъдие, местните власти и Националната агенция за подобряване на полицията). Тези данни се извличат от административни ИТ системи, които, както при всяка широкомащабна система за регистриране на събития, са уязвими откъм възможни грешки при въвеждането и обработката на данни.

Данни от Националния компютър на полицията

Информацията относно доказаните повторни престъпления (рецидива) на правонарушителите се събира чрез извлечение от националния компютър на полицията (PNC) на Министерството на правосъдието. Процесът включва съпоставяне на информацията за правонарушителя – данните от затвора и пробационните служби се съпоставят с данните за лицето, записани в PNC. Част от случаите не могат да бъдат съпоставени и количествените данни, представяни на заинтересованите страни, се изразяват като процент от броя на правонарушителите, за които данните са съпоставени и съвпадат.

Като всяка широкомащабна регистрационна система, PNC е обект на грешки при въвеждане и запис на данни. PNC се актуализира редовно, така че допълнителен анализ на по-късен етап генерира ревизирани стойности. Качеството на

77

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

информацията, регистрирана в PNC, се приема че обикновено е относително високо, тъй като това е операционна система, от която зависи работата на полицията, но един анализ може да открие грешки, които са типични при работа с административни набори от данни от такъв мащаб.

Размерът на грешките или пропуснатите записи в PNC е трудно да се оцени, тъй като това е уникален източник на данни. В резултат на това не винаги има очевиден източник на данни, който да осигури базова линия, на базата на която да се оцени качеството на данните.

За някои видове резултати обаче могат да се направят сравнения. Например, тенденцията в броя на лицата, приети в местата за лишаване от свобода през всеки един месец е много сходна, когато се съпоставят данните от PNC и данните затворите, въпреки че броят на приеманията в местата за лишаване от свобода, записани в PNC, е винаги малко по-нисък, тъй като данните за затворите включват случаи на задържане под стража, докато в рамките на PNC този тип лишаване от свобода не се регистрира.

Друг пример е броят на случаите, при които е постановена присъда с лишаване от свобода, разбит по вид на престъплението. Този брой е сходен при използване на PNC и базата данни на съдебните производства, с процент на съвпадение от 97%.

Рутинно се извършват редица подобрения:

- Актуализации на кодирането и класификацията на престъпленията и съдебните решения, включително намаляване на некодирани престъпления, намаляване на използването на различни кодове на правонарушенията и изясняване на кодирането на правонарушенията;
- Актуализации на методите, използвани за идентифициране на основното престъпление, когато няколко престъпления се разглеждат по един и същи повод, и методите, използвани за идентифициране на първичната санкция,



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

когато престъплението влече повече от един съдебен акт (бил той присъда или друг акт);

- Премахване на някои дублирани записи в базата данни, което води до подобрения в ефективността и надеждността на процеса на съпоставяне.

**Данни от системата на затворите**

Затворите регистрират подробности за отделните лишени от свобода в ИТ системата на затворите (Prison-NOMIS или LIDS). Регистрираната в системата информация включва подробности като:

- дата на раждане,
- пол,
- религия,
- националност,
- етнически произход,
- тип попечителство,
- данни за извършеното престъпление,
- дати на прием и изписване,
- за осъдените - продължителност на наказанието.

След първоначалното въвеждане данните от отделните места за лишаване от свобода преминават към централна компютърна база данни, наречена Информационна система за затворниците (IIS). През май 2009 г. Националната служба за управление на правонарушителите (NOMS) започна въвеждането на нова система за управление на случаи в затворите (Prison-NOMIS).

Лишени от свобода с неопределени присъди





**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

В допълнение към горното, информация относно освобождаването на затворници с неопределени присъди, т.е. затворници с доживотна присъда или неопределена по продължителност Присъда с лишаване от свобода за защита на обществото (IPP), се предоставя от базата данни на Звеното за защита на обществото (PPUD). Справката съдържа данни, съвместно притежавани и поддържани от Групата за управление на нарушителите и защита на обществото (OMPPG) в NOMS и Съвета за условно освобождаване.

PPUD регистрира подробни данни за всички затворници с неопределена присъда към момента на осъждането, за тези, които участват в процеса по общо условно освобождаване, и затворниците (с определени или неопределени наказания), по отношение на които е било отменено условното освобождаване. Звеното също така обхваща онези, които са получили заповед/ направление за хоспитализация от Кралския съд, както и онези задържани и осъдени затворници, които са били преместени от затвора/ арест в психиатрична болница съгласно съответните раздели на законодателството за психично здраве.

Всички решения, взети от отделите по казуси на NOMS и от Съвета за условно освобождаване, се въвеждат в системата. Регистрираната лична информация включва (но не се ограничава до):

- име,
- дата на раждане,
- пол,
- идентифициращи кодове,
- етническа принадлежност,
- последен известен адрес,
- пробационна зона и
- информация за присъдата.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

ОМРРГ и Съветът за условно освобождаване изготвят месечни и ad hoc отчети за изчистване на данни, които не са идентифицирани и съпоставени по друг начин от процедурите за валидиране на данни, вградени в системата. За междинната статистика на доказаната рецидивна престъпност, данните за освобождаването от местата за лишаване от свобода се извличат от системата за управление на случаи nDelius

**Данни от пробационните служби**

От 2005 г. подробна информация за пробационния надзор на правонарушителите (на ниво индивидуален правонарушител) се предоставя от пробационните агенции ежемесечно. Тези месечни „пробационни списъци“ включват информация за правонарушителите, започващи изтърпяването на пробационен надзор. Между 2002 г. и 2005 г. тази информация е била подавана на всяко тримесечие, а преди 2002 г. е използвана различна система за събиране на данни, което означава, че информацията за броя на случаите е трябвало да бъде изчислявана въз основа на съпоставка между броя на лицата, които започват изтърпяването на пробационен надзор и броя на прекратените поради изтърпяване пробационни мерки.

От юни 2014 г. стартира програмата «Трансформиране на рехабилитацията», която променя начина, по който правонарушителите се управляват в общността. Управлението на правонарушителите, изтърпяващи присъдата си в общността, е разделено на две групи. Първата група се състои от високорискови нарушители, които се управляват от Националната пробационна служба (NPS), а другата група, състояща се от ниско до средно рискови нарушители, вече се управляват от т нар. Компании за рехабилитация в общността (CRC).

Качеството на информацията, регистрирана в пробационните системи обикновено се приема за относително високо, тъй като това е пряко извлечение от оперативна система, от която пробационната служба зависи за управлението на



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

правонарушителите на местно ниво. Извадката се състои от малко на брой ключови полета/ клетки, чието попълване е задължително.

Данните се получават централно чрез системата за управление на случаи nDelius и подлежат на специфичен набор от процеси за валидиране на извлечените данни. Тенденциите, видими от така извлечените данни са в съответствие със съпоставимите записи от базата данни на съдебните производства. Всички широкомащабни системи за запис са обект на възможни грешки при въвеждане и обработка на данни, но няма сериозни проблеми по отношение на данните за започване на изтърпяването на пробационния надзор.

Млади правонарушители в защитени центрове (затворени институции)

Информацията, свързана със Защитените центрове за обучение (STC) и Защитените домове за деца (SCH) идва от базата данни eAsset на Youth Justice Board (YJB). Информация за младежите на възраст до 17 години, настанени в места за лишаване от свобода на непълнолетни, се предоставя от службата на затворите и частните институции за млади правонарушители.

За да посрещне предизвикателствата в управлението на информацията на разрастващата се система и същевременно за да подобри вътрешните процеси, Съветът за младежко правосъдие мигрира към използването на новата система eAsset от март 2012 г. Като част от работата по внедряването на новата система, както предходната система (Secure Accommodation Clearing House System - SACHS), така и eAsset се управляват и използват паралелно до 1 юли 2012 г., което ограничава възможността за изготвяне на анализи, съпоставящи периоди преди 2012 г.

Въпреки че работата по развитие на системата продължава и се разработват допълнителни справки, качеството на данните от тази система е на подходящо ниво за анализ и публикуване като информация за самия процес на управление. Качеството на информацията, въведена в базата данни eAsset, обикновено се приема за относително високо, тъй като това е пряко извлечение от оперативна

82

**Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.**

**[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)**



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

система, която се използва за лишаване от свобода на млади хора. Извлечението използва няколко ключови полета/ клетки, чието попълване е задължително при всяко лишаване от свобода на млад човек.

### Австралия

По отношение на Австралия системата от данни не е толкова комплексна, колкото в Обединеното кралство. Източниците на информация са два: съдът и полицията.

Съответно, за целите на измерването на рецидивизма се събират следните данни:

1. Информация от съда: дали съответният правонарушител е бил осъден за доказано престъпление, извършено в рамките на 12 или 24 месеца след датата на извършване на предходно, индексно правонарушение (онова, за което е бил включен в кохортата);
2. Информация от съда: дали по отношение на съответния правонарушителят е започнато съдебно преследване във връзка с извършено престъпление (независимо дали престъплението е вече доказано в съда или не), за което се твърди, че е извършено в рамките на 12 или 24 месеца след датата на предходно, индексно правонарушение;
3. Информация от полицията: дали правонарушителят е бил «Интересно лице» (Person of Interest, своего рода заподозрян или обвиняем), срещу което е внесено в съда обвинение в извършване на престъпление, за което се твърди, че е извършено в рамките на 12 или 24 месеца след датата на предходното, индексно правонарушение;
4. Полиция: дали нарушителят е бил «Интересно лице», срещу което е внесено в съда или друг орган (напр. при предупреждение, свързано с употребата на канабис) обвинение в извършване на престъпление, за което се твърди, че е извършено в рамките на 12 или 24 месеца след датата на предходното, индексно правонарушение.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

***III.4 Проследяване на кохортите***

*Задача: Да се установи какъв е периодът на проследяване за наблюдение на извършването на повторно престъпление и дали са предвидени различни периоди на проследяване за различните групи*

Това е периодът, през който се наблюдават и регистрират криминалните събития, и който се определя като ключов компонент за разбиране на повторното извършване на престъпления/ рецидивизма. Разглеждаме го, защото криминалното деяние, подобно на повечето други наблюдавани типове поведение, варира значително не само между индивидите, но и във времето.

Може да отнеме много години за един човек да извърши повторно престъпление, докато за друг това може да е въпрос на дни. Тази несигурност и непредсказуемост в престъпното поведение прави спецификацията и измерването на времето изключително важни при анализа на рецидивизма. Решението за това колко дълго да се наблюдават криминалните събития има значителни последици за способността ни да идентифицираме и отчитаме повторно случващите се събития като рецидив.

Ако се очаква намаляване на рецидивизма, но само за кратко време, приемливо е периодът на наблюдение да се ограничи, за да могат да се направят по-полезни краткосрочни анализи. Като общо правило обаче по-дългите периоди на наблюдение винаги могат да бъдат съкратени по време на етапа на анализ, но по-кратките периоди не могат да бъдат удължени без допълнително събиране на данни и осигуряване на съответните инвестиции.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

За някои страни този период е една година, за други правонарушителите се проследяват в рамките на продължителен период от време. Някои държави използват по-кратки периоди на наблюдение от други.

При представянето на данни за рецидивизма повечето страни използват стандартен период на наблюдение. В Обединеното кралство например повечето изследвания са фокусирани върху изчисляването на двугодишния процент на повторно осъждане/ рецидивизъм. Други страни, като Франция, Германия или Австрия, поддържат по-дълъг период на наблюдение. Вследствие на това тези страни ще имат по-високи проценти на рецидивизъм. Така че, ако някой се занимава сериозно с международни сравнения на нивата на рецидивизъм, продължителността на периода на проследяване е още един въпрос, по който хипотезите на изследването ще трябва да се синхронизират.

#### Великобритания

##### Начална точка (индексна дата)

Това е зададената точка във времето, от която стартира измерването на доказаните повторни правонарушения. За описания вече тримесечен бюлетин за статистически данни за доказани повторни престъпления като начална точка се определя датата на освобождаване от затвора, датата на постановяване на присъдата в случаите на присъди, несвързани с лишаване от свобода, или датата на отправяне на предупреждение, порицание или последно предупреждение.

##### Период на проследяване

Това е продължителността на времето, през което се извършва наблюдението за осъществяване на доказано повторно престъпление. За тримесечния бюлетин за статистически данни за рецидив тази продължителност се определя като 12 календарни месеца от датата на началната точка.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

## **Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

### Период на изчакване

Това е допълнителното време след изтичане на периода на проследяване, което се предвижда с цел да се даде възможност престъпления, извършени към края на периода на проследяване, да бъдат доказани в съдебното производство, което да доведе до постановяване на присъда, предупреждение, порицание или последно предупреждение. За тримесечния бюлетин за статистически данни за доказани рецидиви този период е шест месеца.

### САЩ

Въпреки че AOUSC е в състояние да проследи своята най-ранна кохорта от правонарушители за 10 или повече години, статистическите данни, публикувани за външно потребление, се фокусират върху петгодишните проценти на повторно извършване на правонарушение за правонарушители, намиращи се под надзор, и тригодишните проценти на повторни правонарушения след датата на изтърпяване на надзора. Проучването на Съвета по осъжданията на САЩ (USSC) използва осемгодишен период на проследяване, а проучването, което прави Бюрото за съдебна статистика (BJS) използва петгодишен период на проследяване.

В Швейцария и Нидерландия рецидивизмът се измерва или може да се измерва на годишна база. Тези държави нямат проблеми със синхронизирането на периода на подбор и проследяване на правонарушителите.

### ***III.5 Събиране на специфични данни***

*Задача: Да се установи какъв тип данни/информация се събират по отношение на всяко лице: напр. възраст, пол, семейно положение, професия, минали присъди, настоящи присъди, време в ареста, дата на освобождаване от затвора, пробационен надзор, заетост или други дейности по време на лишаване от*

86

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

*свобода или при изтърпяване на заповед без лишаване от свобода или програми или други интервенции, прилагани по време на присъдата.*

*Да се установи дали и доколко се събират демографски данни (гражданство, националност на раждане, регионална, етническа и т.н.) на правонарушителите, включени в кохортите за измерване на нивата на рецидивизъм в съответната наказателно-изпълнителна система.*

Процентът на повторно осъждане може да се изчислява за цели популации, но също така и по отношение на конкретни групи правонарушители според специфични характеристики.

Повечето държави използват вида на престъплението и вида на наложеното наказание или санкция, за да формулират процентите на повторно осъждане. Престъпленията, споменати като подлежащи на отделно проследяване на нивата на рецидивизъм, варират в различните държави – нанасяне на телесни повреди, сексуални престъпления, кражби с взлом, грабежи, кражби и манипулации, измами и фалшификации, престъпно унищожаване или повреждане на имущество и престъпления, свързани с наркотици.

Видовете санкции или наказания, които най-често се срещат в чужди юрисдикции, са ефективно лишаване от свобода, заповеди/ присъди за полагане на общественополезен труд, присъда/ заповед за задължително обучение, заповед/ присъда за изтърпяване на пробация, както и глоба.

Демографските индикатори, които най-често се използват, са пол, възраст и националност или страна на раждане. В по-голямата част от изследванията нивата на повторно осъждане са разбити по предишни криминални прояви и много страни разполагат с информация и за регионалните нива на рецидивизъм, което представлява интерес за изследователите.





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

### **Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Норвегия, Швеция, Финландия, Дания и Исландия разполагат с техническа възможност данните за нивата на повторно осъждане/ рецидивизъм рутинно да се свързват с други източници, съдържащи социално-демографска информация (напр. трудов статус, образование, доходи и т.н.).

#### **Нидерландия**

ОВЈД съдържа само основни данни за присъдите и другите съдебни актове. В системата се въвеждат видът на наказанието или мярката, както и степента или продължителността им. Данните обаче не включват информация като конкретна образователна програма или интервенция, през която дадено лице е преминало, или за институцията, в която е изтърпяло наложеното му наказанието лишаване от свобода.

#### **САЩ**

Като част от демографията на правонарушителите, USSC изследва расовата/етническата принадлежност, пола и нивото на образование. USSC също така обръща внимание на нивата на рецидивизъм, съпоставяни според резултатите от криминалната кариера и първоначално наложената присъда.

В допълнение към демографските данни на нарушителя (раса/етническа принадлежност, пол и възраст), Бюрото за съдебна статистика (BJS) изследва нивата на рецидивизъм спрямо броят предишни случаи на повдигане на обвинение.

### ***III.6 Защита на личните данни***

*Задача: Да се установи как се кодират самоличностите на правонарушителите, така че данните да могат да бъдат предоставени на потенциалните изследователи, без по този начин да се нарушават изискванията за защита на личните данни?*

88

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.  
[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

### Нидерландия

Всички данни в OBJD се записват чрез използването на псевдоними; данни като лични имена липсват, а други идентифициращи данни (например регистрационния номер на прокуратурата) са криптирани. Службата за съдебна документация (JDS) предоставя възможност за преглед на всички физически и юридически лица, които са влезли в контакт със съдебната система в Нидерландия, както и на случаите, в които такива са били заподозрени.

За всяко наказателно дело се въвежда информация кога и в коя прокуратура е регистрирано делото, заедно с подробности за престъпните деяния и как и от кой орган е решен случаят. На всеки три месеца OBJD се актуализира с най-новите данни от JDS.

### Великобритания

Въвежданата лична информация включва (но не се ограничава до):

- име,
- дата на раждане,
- пол,
- идентификационни номера,
- етническа принадлежност,
- последен известен адрес,
- пробационна зона и
- информация за присъдата.

Принцип 5 от Кодекса на практиката на официалната статистика гласи, че личните данни на отделните лица (включително юридически лица), събрани при



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

изготвянето на официална статистика, е поверителна и трябва да се използва само за статистически цели.

Този принцип също така посочва, че мерките за защита на поверителността трябва да бъдат достатъчни, за да защитят поверителността на индивидуалната информация, но не толкова ограничителни, че да ограничат неоправдано практическата полезност на официалната статистика.

За спазване на това правило, както и на разпоредбите на Закона за защита на данните от 1998 г., и с цел поддържане на доверието и сътрудничеството на тези, които използват статистиката за нивата на рецидивизма, са въведени следните разпоредби:

- Личната информация, събрана от Министерството на правосъдието, се съхранява в съответствие с политиките за сигурност на данните на Министерството на правосъдието.
- Електронните данни се съхраняват в защитени с парола мрежи.
- Всички нови служители преминават проверка за сигурност, преди да получат достъп до системите за данни.
- Всички служители преминават задължително обучение относно отговорността за информацията всяка година.

Три вида риск от разкриване на лични данни са предмет на анализ и превенция във връзка със статистиката за нивата на рецидивизъм:

- Разкриване на информация, позволяваща приписване на съответни нива на рецидивизъм на определени групи,
- Идентификация на индивидуално ниво (включително самоидентификация) и
- Идентифициране чрез метода на елиминацията с използване на комбинация от различни източници.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Оценката на риска от разкриване взема предвид следните показатели:

- Ниво на агрегиране (включително географско ниво) на данните;
- Размер на популацията;
- Вероятността от опит за идентифициране;
- Последици от разкриването на личните данни.

В резултат на това броят на правонарушителите, броят на повторните престъпления, съпоставката на повторните престъпления с предишните престъпления, базирани на пет или по-малко правонарушители, се скриват на ниво отделни затвори, пробационни зони и следните географски области: окръг, местни власти от по-високо ниво, местни власти от по-ниско ниво и ниво Екип по младежката престъпност. Това се прави с цел да се предотврати разкриването на лична информация и идентифицирането на правонарушителите.

### ***III.7 Оценка на риска***

*Задача: Да се установи дали и доколко в съответната наказателно-изпълнителна система се използват някакви инструменти за оценка на риска от повторно правонарушение, които евентуално биват използвани за измерване на напредъка на процеса по реинтеграция на правонарушителите или за оценка на правонарушителите с висок, среден и нисък риск.*

Когато се изследва рецидивизма, е важно да се разгледат повече хипотези, отколкото да се задоволи изследваният само с общия процент. Трябва да се вземе предвид и рискът, свързан с правонарушителите, вероятността те да извършат ново престъпление. Не всички нарушители споделят едни и същи нива на риск и следователно не извършват повторно престъпление с еднаква честота.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

## САЩ

В сравнение с правонарушителите, които са започнали период на изтърпяване на пробационен надзор преди едно десетилетие, според анализаторите сегашният федерален правонарушител като профил е изложен на повишен риск от рецидив, измерен чрез федерално признати инструменти за оценка на риска от извършване на ново правонарушение.

В опит да отчете промените в нивата на риска от извършване на ново правонарушение, AOUSC използва статистически техники за коригиране на риска в своите статистики за нивата на рецидивизъм. Статистиката, която използва коригиране на риска, осигурява стандартизирани сравнения във времето и между рисковите области (зони), като по този начин прави сравнителните анализи още по-смислени.

Освен това нивата на рецидивизъм, които са коригирани спрямо риска, характерен за определената популация, показват, че въпреки постоянното нарастване на рисковия профил на контролираните (поднадзорните) лица, рецидивизмът, определен като повторно лишаване от свобода, отмяна на условна присъда или условно освобождаване, или комбинация от тези интервенции, през последните години всъщност намалява.

### ***III.8 Приложимост на резултатите от измерването на рецидивизма***

*Задача: Да се установи дали и доколко има конкретни статистически резултати или изследователски въпроси, решавани с помощта на получените данни за нивата на рецидивизъм (напр. за оценка на ефективността от работата на затвори, пробационни служби, конкретни проекти и програми или други интервенции, насочени към (ре)интеграция на правонарушителите и пр.*



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

На макрониво нивата на рецидивизъм предоставят информация, която може да се използва за моделиране на бъдещия поток от правонарушители, преминаващи през наказателноправната система. Те могат също така да послужат като груба мярка за ефективността в определен период от време, както и да установят дали системата на наказателното правосъдие все още работи с популация със сходен състав и нагласи, както при предходни моменти.

В по-малък мащаб измерването на нивата на рецидивизъм може да се използва за оценка на специфични интервенции или за по-добро разбиране на конкретна група правонарушители и вероятността от извършване на повторно престъпление.

И двете нива на анализ на данните за рецидивизма имат важно място в бъдещето на развитието на политиките за противодействие на престъпността и в сферата на наказателното правосъдие.

В криминологията измерването на рецидивизма е утвърден метод за изследване на ефекта от наказателноправните интервенции. През последните десетилетия автоматизирането на полицейските и съдебните бази данни разкри нови възможности за извършване на широкомащабни изследвания на рецидивната престъпност.

В някои европейски страни данните за рецидивизма вече се използват за генериране на статистически валидни прогнози. Англия и Уелс са напреднали в тази област, тъй като първият структуриран инструмент за оценка на риска от извършване на ново правонарушение, създаден въз основа на получени данни за популацията, е разработен още през 1998 г. (Система за оценка на правонарушители – Offender Assessment System или накратко OASys). Всъщност това е системата, която България заимства и внедри с помощта на експерти от Обединеното кралство.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

По-късно подобна система е внедрена и в Нидерландия (RISK). Във Финландия и Северна Ирландия данните от изследванията на рецидивизма също биват използвани за генериране на статистически прогнози относно вероятността от извършване на повторни правонарушения.

#### Великобритания

Реформата «Трансформиране на рехабилитацията» включват отваряне на пробационната служба за разнообразен набор от доставчици на услуги за рехабилитация на правонарушители от частния, доброволческия и социалния сектор, представени от 21 компании за рехабилитация в общността (CRC). Като част от реформата бе създадена и нова Национална пробационна служба (NPS) като част от публичния сектор, която да отговаря за управлението на високорисковите правонарушители.

За 21-те CRC беше възприет подходът за плащане според резултатите (PbR) с цел стимулиране на разработването и прилагането на ефективни начини за рехабилитация на правонарушителите и справедливо възнаграждаване на доставчиците, които разработват и предоставят най-ефективните интервенции и програми за рехабилитация.

Окончателните резултати за извършените повторни престъпления за кохортите правонарушители, с които работят отделните CRC, а оттам и прилагането на метода за плащане според резултатите PbR, ще се основават на период на проследяване за евентуално извършване на ново доказано престъпление от една година.

#### Австралия

Австралийските криминолози разглеждат изследванията на рецидивизма в три категории, които са йерархично поставени една над друга.



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Изследванията от първа категория дават единствено данни за нивата на рецидивизъм, без да се задълбочават в демографски или социално-икономически фактори и анализи.

Изследванията от втора категория от своя страна са проучвателни по природа. Вместо просто да се опитват да оценят разпространението на рецидивната престъпност, те са по-загрижени за идентифицирането на онези лични, социално-икономически и психологически фактори, които корелират със и следователно могат да помогнат за обяснението на рецидивизма.

Третата категория изследвания включва използването на данни от анализи на рецидивизма като мярка за резултат при оценката на ефекта от интервенции, програми и политики. Тук изследователите отговарят на потребностите на политици, администратори и оператори на програми и интервенции от измерване на степента, до която участието в определена програма или интервенция намалява риска от извършване на повторни нарушения. Някои примери от австралийската литература включват:

- оценки на извършването на ново престъпление сред участниците в специализирани програми за лица, зависими от наркотици, програми за психично здраве, специализирани съдилища за случаи на домашно насилие (UWA CRC 2003; Lind et al. 2002; Makkai and Veraar 2003; Payne 2005; Skrzypiec, Wundersitz & McRostie 2004)
- оценки на интервенции в сферата на младежкото правосъдие като например младежките конференции (Hayes & Daly 2004; Luke & Lind 2002)
- оценки на ефекта от конкретни полицейски операции (например Makkai et al. 2004).





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

### ***III.9 Релевантност на измерването на рецидивизма за наказателната политика***

*Задача: Да се установи значението на данните от измерването на рецидивизма в съответната система – доколко законодателната и изпълнителната власт използват тези данни за да информират процесите по формулиране и прилагане на наказателно-изпълнителната политика на съответната юрисдикция, и какъв евентуален ефект върху резултатите от работата на съответните институции се дължи на информирано от данните за рецидивизма вземане на решения.*

В повечето страни мерките срещу рецидивната престъпност засягат пряко процеса по формулиране на политики в областта на предотвратяването и наказването на престъпленията. Най-често връзката е толкова присъща, че политиките произтичат пряко от действията на правителствата в конкретни области.

В проучване на развитието на терапевтичната юриспруденция в австралийската съдебна система например Джефрис отбелязва, че съдилищата в цяла Австралия са претърпели промени в интелектуалната парадигма относно ролите и отговорностите на системата на наказателното правосъдие при извършването на интервенции, предназначени да се справят с основните причини за извършването на правонарушения (Jefferies 2003). Тези промени водят до поставянето на по-сериозен акцент върху проактивните стратегии за превенция на извършването на престъпления, отколкото върху реактивните мерки за контрол на престъпността, с цел да се постигне осезаемо намаляване на нивата на престъпността.

Измерването на рецидивизма има потенциала да идентифицира размера и характеристиките на популацията рецидивисти, да подобри разбирането на факторите, които корелират с големия обем престъпления, и да помогне при



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

оценката на ефективността на програмите, предназначени да намалят повторните престъпления. Изследванията на рецидивизма подпомагат разработването на база от доказателства, необходима за ефективни и ефикасни стратегии за превенция на престъпността, с потенциал за намаляване на тежестта и цената на престъпността за общността.

Има многобройни случаи, в които изследванията на рецидивизма са оказали значително влияние както върху политиката, така и върху разработването на програми и интервенции за справяне с проблема. Един добър пример е работата на специализираната съдебна програма за правонарушители, зависими от наркотични вещества в окръг Куинсланд, Австралия, която използва анализ на нивата на рецидивизъм като мярка за ефективност на интервенцията (Makkai & Veraar 2003; Payne 2005). Резултатите от изследването са използвани впоследствие, за да обосноват прилагането на програмата като постоянен и неизменен компонент от наказателноправната система на Куинсланд.

### ***III. 10 Изводи***

Тълкуването на рецидивизма е привидно лесно, но практическото му определение и приложение са сложни и специфични по отношение на контекста.

Измерването на рецидивизма се концептуализира като базов последователен аналитичен модел с три ключови елемента:

- извадка или кохорта – целевата група правонарушители, по отношение на които се измерват нивата на рецидивизъм;
- индикаторните събития – източникът/ източниците на данни и правилата за регистриране и отчитане на повторните правонарушения, използвани при идентифициране на нивата на рецидивизма;



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- периодът на наблюдение – периодът от време, през който се наблюдават и преброяват индикаторните събития по отношение на избраната целева популация от правонарушители.

Всички изследвания на рецидивизма могат да бъдат анализирани и интерпретирани в тази рамка, но всяко изследване се различава в дефиницията на всеки един от трите ключови елемента. Както индексните (предходните правонарушения, заради които правонарушителите влизат в кохортата), така и индикаторните събития (новите правонарушения) могат да бъдат дефинирани според множество различни критерии, включително:

- демографски или «исторически» профил на правонарушителя;
- текущия тип престъпна дейност;
- досегашния контакт с наказателноправната система;
- местоживеенето или друго географско местоположение;
- изследваният период от време.

Изтеклото време е присъщо на всички модели за измерване на рецидивизма, тъй като повторността при извършването на едно престъпление трябва да се наблюдава като последователност от събития, разделени от определени единици време.

Проучванията на рецидивизма често се различават по продължителността на периода от време, през който се наблюдават събитията. Това има очевидни последици за тълкуването на оценките за нивата на рецидивизъм. Колкото по-дълго се проследява дадено лице, толкова по-вероятно е да бъдат установени рецидивни прояви.

Методите, използвани за измерване на престъпни събития, също имат значение за получените оценки:



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- общите категории престъпления могат да бъдат класифицирани по различен начин в различните проучвания – т.е. по-широките категории, като престъпления против собствеността или престъпления с насилие, могат да включват различни комбинации от престъпления.
- някои отделни престъпления могат да бъдат класифицирани по различен начин при различните проучвания. Грабежът, например, може да бъде класифициран като престъпление против собствеността, но и като престъпление с насилие.
- събитията, случващи се по едно и също време, могат да бъдат агрегирани в епизодични измервателни единици (напр. правонарушител извършва две нови престъпления в рамките на година, при което се отчита един рецидив за годината) или разделени в един анализ, базиран на инциденти (в който случай двете престъпления ще означават два случая на рецидив).
- когато се използва епизодичен анализ, проучванията обикновено използват най-сериозното правонарушение или най-сериозната квалификация на деянието, което може да подцени някои трайни нагласи в поведението и да пропусне възможността за анализ на отделни модели на извършване на правонарушения.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

## IV. Сравнителен анализ



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

***Цел и задачи на сравнителния анализ***

Сравнителният анализ има за цел да установи по какъв начин една работеща система за измерване на рецидивизма може да бъде внедрена в България на три нива:

- законодателно;
- институционално;
- техническо.

Сравнителният анализ е важен източник на информация за следващия етап от работата по проекта, а именно изготвянето на концепция за въвеждане на система за измерване на рецидивизма. По тази причина сравнителният анализ трябва подпомогне намирането на отговори на следните въпроси, които ще бъдат развити в детайл при разработването на концепцията:

- Какви законодателни промени са необходими, за да може да се въведе система за измерване на рецидивизма?
- Как системата да утилизира съществуващите в българското право дефиниции на понятията рецидив и рецидивизъм?
- Какво следва да бъде нормативното уреждане на внедряването на система за измерване на рецидивизма в рамките на вече съществуващите информационни системи?
- Какви институционални промени са необходими, за да може да се въведе система за измерване на рецидивизма?
- Коя е най-често срещаната институционална уредба за измерване на рецидивизма и какво е нейното съответствие спрямо институционалната рамка в България



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

- Какво е необходимо за техническо уреждане на внедряването на система за измерване на рецидивизма в рамките на съществуващите информационни системи?

Поради спецификите на сравнителния анализ, същият се извърши след провеждане на проучванията в другите две направления. Трансферът на чуждестранен опит е в посока отвън към нашата наказателно-изпълнителна система, и следователно трябва да следва структурата най-вече на проучването по второто направление – изследване на международния опит и функциониращи системи за измерване на рецидивизма.

Задачите на сравнителния анализ са представени в табличен вид, като при тях методът винаги е сравнителен анализ, а източниците на информация са резултатите от проучванията по първите две направления.

<b>Елемент от изграждането на система за измерване на рецидивизма</b>	<b>Данни от прилагането в други юрисдикции</b>	<b>Съответствие с елементи от българското законодателство, институционална или техническа рамка</b>
III.1 Дефиниция на рецидивизъм	За целите на измерването на рецидивизма се наблюдават няколко подхода към дефинирането му. При всички се касае за повторна престъпна	Според българското наказателно право, рецидив имае в случаите, когато едно лице извърши престъпление, след като вече е осъждано с влязла в



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

	<p>дейност.</p> <p>Повечето страни използват данни за явяване на лицето в съда. В тези страни оперативната дума за рецидивизъм е „повторно осъждане“. В Холандия обаче около половината от наказателните дела се решават от прокуратурата и никога не стигат до съда.</p> <p>Норвегия отчита обвиняването в извършване на престъпление, докато Финландия и Ирландия отчитат повторното лишаване от свобода (или пенитенциарния рецидив, познат на българската криминологична теория).</p> <p>В Обединеното кралство рецидивизмът, наричан «доказано повторно престъпление» се дефинира като всяко правонарушение,</p>	<p>сила присъда за друго престъпление, извършено от него. Рецидивът е вид множество престъпления, който се различава от съвкупността по това, че извършените от лицето престъпления са разделени от влязла в сила присъда.</p> <p>С оглед момента на извършване на второто престъпление различаваме рецидив преди деецът да е изтърпял наказанието по първото осъждане и рецидив след изтърпяване на наказанието по първото осъждане. Това деление би било важно, ако с измерването на рецидивизма се предвижда да се измерва ефективността на дадено наказание (тогава само вторият подвид би имал значение).</p> <p>Разграничение на</p>
--	---	--





**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>извършено в рамките на едногодишен период на проследяване, което е довело до съдебен акт – присъда, предупреждение, порицание или предписание – в рамките на едногодишното проследяване или допълнителен шестмесечен период на «изчакване» (за да се даде време за делата да се придвижат в съдилищата). Административният офис на американските съдилища дефинира рецидивизма като завръщане към извършването на престъпления от страна на лица, които са изтърпяли ефективни присъди с лишаване от свобода, освободени предсрочно под наблюдение (с пробационен надзор) или пробация.</p>	<p>видовете рецидив се прави и в зависимост от вида на извършените престъпления. От тази гледна точка различаваме общ рецидив, когато извършените престъпления са от различен вид, и специален рецидив (или още повторност), когато престъплението, за което деецът вече е бил осъден с влязла в сила присъда и престъплението, което извършва впоследствие, са от един и същи вид. От гледна точка на законодателната оценка за степента на обществена опасност на новото престъпление и тази на дееца, проявена чрез рецидива, различаваме общ рецидив, уреден в чл. 27 НК, специален рецидив или повторност, чиято уредба е дадена в чл. 28 и две хипотези на опасен</p>
--	--	---



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

		<p>рецидив по чл. 29, ал. 1 НК.</p> <p>И трите подвида повдигат съответните важни въпроси и следва да се имат предвид в криминологичните изследвания. Една система би следвало да може да отчита поотделно данните за тези подвидове рецидивизъм.</p> <p>Значение има и делението на рецидива на реален (трайно обществено укоримо поведение) и формален (отделните деяния имат по-скоро случаен характер). При измерването на рецидивизма би следвало да се обърне внимание по-скоро на реалния рецидивизъм. Би могло тази преценка да се приложи за коригиране на получени вече данни чрез прилагане на формалните критерии.</p>
--	--	--



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

		И българската наказателноправна наука познава т. нар. пенитенциарен рецидив се нарича този, който отразява обстоятелството, че деецът изтърпява наказание лишаване от свобода, след като вече е изтърпявал такова наказание.
III.2 Обхват на системата за измерване на рецидивизма	Повечето държави разполагат с данни за всички възможни групи нарушители на различна възраст и осъдени за няколко вида санкции. Въпреки това във Франция и Финландия има национални данни за броя на затворниците, но обща статистика за други групи правонарушители липсва.  В Обединеното кралство в т. нар. кохорта влизат правонарушителите, които са получили предупреждение, присъда	У нас елементите, включени в обхвата на една потенциална система биха могли да бъдат следните:  - установяване на рецидивното престъпление с влязла в сила присъда или друг съдебен акт със същата сила.  - техническите нарушения (на пробационна мярка) не следва да се зачитат за рецидив.  - на първоначален етап може деянията,



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>без лишаване от свобода или които са били освободени от местата за лишаване от свобода. В повечето страни повторните правонарушения се зачитат само ако са доказани чрез влязъл в сила съдебен акт.</p> <p>Исключения са случаите, когато рецидивът се отчита към момента на повдигане на обвинение, като това обикновено се прави с цел по-своевременно извличане на данни за рецидивизма, без да се изчаква цялото необходимо време за приключване на съдебното производство.</p> <p>Някои системи отчитат като рецидив т.нар. „технически” нарушения, най-често на изискванията на присъда с пробационен надзор, на условна присъда с наложена</p>	<p>извършени от лицето като непълнолетно, да не се отчитат.</p> <p>- препоръчително е да се изключат от обхвата на системата за измерване на рецидивизма на случаите, в които едното или и двете престъпления са извършени по непредпазливост, тъй като в случая ще липсва елемента на „трайни престъпни нагласи”.</p>
--	--	--



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>пробационна мярка, която не е спазена, или на условно предсрочно освобождаване от местата за лишаване от свобода с наложена мярка за пробационен надзор, която не е спазена.</p>	
<p>III.3 Институционална рамка и източници на информация при измерването на рецидивизма, ползватели на данните, разпространение на информацията, получена от изследванията</p>	<p>В глобален аспект се наблюдават два подхода. Част от държавите измерват рецидивизма постоянно на годишна база (Обединено кралство, Норвегия, САЩ, Нидерландия и др.). Други провеждат периодични изследвания (Италия, Франция). При тези, които изследват постоянно нивата на рецидивизъм откриваме различна институционална рамка:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- измерването на рецидивизма е функция на официална институция</li></ul>	<p>В България подходяща институция, която да послужи за „собственик” на система за измерване на рецидивизма, е Министерството на правосъдието.</p> <p>Измерването на рецидивизма би трябвало да бъде внедрено като компонент на Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).</p> <p>Подходящите източници на информация са няколко:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- на първо място Единната информационна система</li></ul>



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

	<p>(напр. Министерство на правосъдието в Обединеното кралство, Административния офис на американските съдилища).</p> <p>- измерването на рецидивизма е академична функция (напр. Австралия) като изследователите боравят с данни, предоставени от държавата.</p> <p>- измерването на рецидивизма има собствена рамка (напр. Нидерландският мониторинг на рецидивизма, който е постоянен проект, работещ с нарочно създадена за целта база данни).</p> <p>Източниците на информация варират според юрисдикцията. Като минимум се използват данни от съда (всички проучени</p>	<p>на съдилищата (ЕИСС). В ЕИСС се въвеждат данни за всички присъди и съдебни актове с ранг (или сила) на присъда за извършено престъпление. Тук предизвикателство е факта, че системата работи с обект „съдебен акт”, а не „осъдено лице”.</p> <p>- на второ място е информационната система на Прокуратурата на Република България. Прокуратурата получава и придвижва за привеждане в изпълнение огромната част от съдебните актове, с които се санкционират извършени престъпления (с малки изключения, виж по-горе). Като част от тази функция се поддържа „азбучник на осъдените лица”, който би позволил обработване на информацията с използване на обект „осъдено лице”.</p>
--	--	---



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>държави) и полицията (особено в страни, в които като рецидив се отчита привличането като заподозрян или повдигането на обвинение, напр. Австралия). В някои случаи се използват данни от множество източници (напр. Обединеното кралство, където освен съда и полицията, собствени бази данни поддържат и затворите, и пробационните служби, и органите по младежкото правосъдие и др.)</p> <p>В редки случаи, само и единствено в академични проучвания, се използват данни за извършени престъпления, споделени доброволно от самите правонарушители.</p> <p>Ползвателите са обикновено много широк кръг, в зависимост от целите на измерването на</p>	<p>- Информационната система за изпълнение на наказанията (ИСИН) на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“. ИСИН може да бъде полезна при установяване на пенитенциарния рецидив, пробационния рецидив и да позволи анализ на ефекта от наказанията „лишаване от свобода“ и „пробация“.</p>
--	---	--



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

	рецидивизма. Не се наблюдават никакви специфични ограничения в данните за рецидивизма, които могат да се публикуват.	
III.4 Проследяване на кохортите	При представянето на данни за рецидивизма повечето страни използват стандартен период на наблюдение. В Обединеното кралство например повечето изследвания са фокусирани върху изчисляването на едногодишен и двугодишен процент на повторно осъждане/ рецидивизъм. Други страни, като Франция, Германия или Австрия, поддържат по-дълъг период на наблюдение. Вследствие на това тези страни ще имат по-високи проценти на рецидивизъм. В САЩ Административният офис	България би могла да използва комплексен подход по отношение на периода на проследяване на кохортите. По отношение на цялата целева популация може да се прилага едногодишен и/ или двугодишен период на проследяване на случаите. Тук следва да се помисли за предвиждането на определен период на изчакване, с цел да се даде възможност на съдилищата да приключат започнати вече наказателни производства. По отношение на определени групи правонарушители могат





**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>на американските съдилища, както и Бюрото за съдебна статистика използват петгодишен период на проследяване. Проучването на Съвета по осъжданията на САЩ (USSC) използва осемгодишен период на проследяване.</p>	<p>да се прилагат различни от тези периоди, съобразно спецификите на всяка група така, както са установени в световната криминологична теория. Например при сексуалните правонарушители обикновено рецидивът идва на по-късен етап, и при тази група по-уместен период на проследяване е пет и/ или десет години.</p>
<p>III.5 Специфични данни, които се събират</p>	<p>Повечето държави използват вида на престъплението и вида на наложеното наказание или санкция, за да формулират процентите на повторно осъждане. Престъпленията, споменати като подлежащи на отделно проследяване на нивата на рецидивизъм, варират в различните държави – нанасяне на телесни</p>	<p>Освен базовите данни за нивата на рецидивизъм, обобщения и анализи биха могли да се правят на базата на индормацията, въвеждана на ниво отделни лица в ЕИСПП.</p> <p>Демографските данни, които се въвеждат и обработват за индивидуалните правонарушители в системата ИСИН на</p>



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

	<p>повреди, сексуални престъпления, кражби с взлом, грабежи, кражби и манипулации, измами и фалшификации, престъпно унищожаване или повреждане на имущество и престъпления, свързани с наркотици.</p> <p>Демографските индикатори, които най-често се използват, са пол, възраст и националност или страна на раждане. Много страни разполагат с информация и за регионалните нива на рецидивизъм.</p> <p>Норвегия, Швеция, Финландия, Дания и Исландия разполагат с техническа възможност данните за нивата на повторно осъждане/ рецидивизъм да се свързват с други източници, съдържащи социално-демографска</p>	<p>Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” би могла да позволи добър качествен и количествен анализ по отношение на изтърпелите наказания лишаване от свобода или пробация.</p>
--	---	---



Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01

	<p>информация.</p> <p>Съветът по осъжданията в САЩ събира данни за расовата/етническата принадлежност, пола и нивото на образование.</p>	
<p>III.6 Защита на личните данни</p>	<p>В Нидерландия всички данни в ОВЈД се записват чрез използването на псевдоними; данни като лични имена липсват, а други идентифициращи данни (например регистрационния номер на прокуратурата) са криптирани.</p> <p>В Обединеното кралство личните данни на отделните лица (включително юридически лица), събрани при изготвянето на официална статистика, е поверителна и трябва да се използва само за статистически цели.</p> <p>Личната информация се съхранява в съответствие</p>	<p>В България съществуват достатъчно добре разработени стандарти за сигурност на информацията, като фокус би бил необходим единствено върху обучението и отговорността на персонала, който има достъп до базите данни.</p>



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>с политиките за сигурност на данните на Министерството на правосъдието.</p> <p>Електронните данни се съхраняват в защитени с парола мрежи.</p> <p>Всички нови служители преминават проверка за сигурност, преди да получат достъп.</p> <p>Всички служители преминават ежегодно обучение относно отговорността за информацията.</p>	
III.7 Оценка на риска	<p>В САЩ се използват статистически техники за коригиране на риска в статистиките за нивата на рецидивизъм, което позволява по-смислен анализ на данните (напр. ако кохортата в момента е с по-висок риск от миналогодишната, нормално е и процентът</p>	<p>България заимства и внедри системата OASys от Обединеното кралство. Наличието на структурирана оценка на риска от извършване на ново правонарушение би позволило да се приложи статистическа корекция на данните на база на тази оценка на риска.</p>



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>на рецидив да е по-висок, без това да е индикатор, че ефективността на институциите и интервенциите се е влошила).</p> <p>Англия и Уелс са напреднали в тази област, тъй като първият структуриран инструмент за оценка на риска от извършване на ново правонарушение, създаден въз основа на получени данни за популацията, е разработен още през 1998 г. (Система за оценка на правонарушители – Offender Assessment System или накратко OASys).</p>	
III.8 Приложимост на резултатите от измерването на рецидивизма	<p>Резултатите от измерването на рецидивизма биха могли да се използват за множество различни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- за моделиране на бъдещия поток от</li></ul>	<p>За България всяка от изброените области на приложимост на резултатите би била полезна.</p>



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>правонарушители, преминаващи през наказателноправната система.</p> <p>- като мярка за ефективността в определен период от време, както и да установят дали системата на наказателното правосъдие все още работи с популация със сходен състав и нагласи, както при предходни моменти (напр. дългосрочни академични проучвания за сравнение между лишаването от свобода и пробацията като наказания);</p> <p>- за оценка на специфични интервенции (напр. подходът на Обединеното кралство за «плащане според резултатите» по отношение на частните компании за рехабилитация на ниско и среднорискови</p>	
--	--	--



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	<p>правонарушители);</p> <p>- за по-добро разбиране на конкретна група правонарушители и вероятността от извършване на повторно престъпление.</p> <p>- за идентифицирането на онези лични, социално-икономически и психологически фактори, които корелират с рецидивизма (напр. в Австралия).</p>	
<p>III.9 Релевантност на измерването на рецидивизма за формулирането на наказателната политика</p>	<p>В повечето страни мерките срещу рецидивната престъпност засягат пряко процеса по формулиране на политики в областта на предотвратяването и наказването на престъпленията. Най-често връзката е толкова присъща, че политиките произтичат пряко от действията на правителствата в</p>	<p>В България съществува негативна тенденция на реактивно формулиране на политики в наказателноправната сфера. Нито се привеждат криминологични аргументи и предварителна оценка на въздействието, нито впоследствие се прави оценка на ефекта от тях. Добър пример са промените в НК от 2015 г., с които беше</p>



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

	конкретни области.	премахната възможността да се налага пробация на шофиращи в нетрезво състояние или след употреба на наркотични вещества. Масовото налагане на условни присъди без каквито и да е мерки и интервенции не намали броя на случаите на такива престъпления, а напротив.  Данните за рецидивизма следва да станат основополагащи при формулирането на промени в държавната наказателна репресия.
--	--------------------	---





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

## **Библиография**

### Наказателен кодекс

В сила от 01.05.1968 г. (Обн. ДВ. бр.26 от 2 Април 1968г., попр. ДВ. бр.29 от 12 Април 1968г., изм. ДВ. бр.92 от 28 Ноември 1969г., изм. ДВ. бр.26 от 30 Март 1973г., изм. ДВ. бр.27 от 3 Април 1973г., изм. ДВ. бр.89 от 15 Ноември 1974г., изм. ДВ. бр.95 от 12 Декември 1975г., изм. ДВ. бр.3 от 11 Януари 1977г., изм. ДВ. бр.54 от 11 Юли 1978г., изм. ДВ. бр.89 от 9 Ноември 1979г., изм. ДВ. бр.28 от 9 Април 1982г., попр. ДВ. бр.31 от 20 Април 1982г., изм. ДВ. бр.44 от 5 Юни 1984г., изм. ДВ. бр.41 от 28 Май 1985г., изм. ДВ. бр.79 от 11 Октомври 1985г., попр. ДВ. бр.80 от 15 Октомври 1985г., изм. ДВ. бр.89 от 18 Ноември 1986г., попр. ДВ. бр.90 от 21 Ноември 1986г., изм. ДВ. бр.37 от 16 Май 1989г., изм. ДВ. бр.91 от 24 Ноември 1989г., изм. ДВ. бр.99 от 22 Декември 1989г., изм. ДВ. бр.10 от 2 Февруари 1990г., изм. ДВ. бр.31 от 17 Април 1990г., изм. ДВ. бр.81 от 9 Октомври 1990г., изм. ДВ. бр.1 от 4 Януари 1991г., изм. ДВ. бр.86 от 18 Октомври 1991г., попр. ДВ. бр.90 от 1 Ноември 1991г., изм. ДВ. бр.105 от 19 Декември 1991г., доп. ДВ. бр.54 от 3 Юли 1992г., изм. ДВ. бр.10 от 5 Февруари 1993г., изм. ДВ. бр.50 от 1 Юни 1995г., изм. ДВ. бр.97 от 3 Ноември 1995г., изм. ДВ. бр.102 от 21 Ноември 1995г., изм. ДВ. бр.107 от 17 Декември 1996г., изм. ДВ. бр.62 от 5 Август 1997г., изм. ДВ. бр.85 от 26 Септември 1997г., изм. ДВ. бр.120 от 16 Декември 1997г., доп. ДВ. бр.83 от 21 Юли 1998г., изм. ДВ. бр.85 от 24 Юли 1998г., доп. ДВ. бр.132 от 10 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.153 от 23 Декември 1998г., изм. ДВ. бр.7 от 26 Януари 1999г., изм. ДВ. бр.51 от 4 Юни 1999г., изм. ДВ. бр.81 от 14 Септември 1999г., изм. ДВ. бр.21 от 17 Март 2000г., изм. ДВ. бр.51 от 23 Юни 2000г., изм. ДВ. бр.98 от 1 Декември 2000г., доп. ДВ. бр.41 от 24 Април 2001г., изм. ДВ. бр.101 от 23 Ноември 2001г., изм. ДВ. бр.45 от 30 Април 2002г., изм. ДВ. бр.92 от 27 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.26 от 30 Март 2004г., изм. ДВ. бр.103 от 23 Ноември 2004г., изм. ДВ. бр.24 от 22 Март 2005г., изм. ДВ. бр.43 от 20

120

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Май 2005г., изм. ДВ. бр.76 от 20 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.86 от 28 Октомври 2005г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.59 от 21 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.75 от 12 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.38 от 11 Май 2007г., изм. ДВ. бр.57 от 13 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.85 от 23 Октомври 2007г., изм. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.94 от 16 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.19 от 22 Февруари 2008г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.102 от 28 Ноември 2008г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2009г., изм. ДВ. бр.23 от 27 Март 2009г., изм. ДВ. бр.27 от 10 Април 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 28 Април 2009г., изм. ДВ. бр.47 от 23 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.102 от 22 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.26 от 6 Април 2010г., изм. ДВ. бр.32 от 27 Април 2010г., изм. ДВ. бр.33 от 26 Април 2011г., изм. ДВ. бр.60 от 5 Август 2011г., доп. ДВ. бр.19 от 6 Март 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.20 от 9 Март 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 7 Август 2012г., изм. ДВ. бр.17 от 21 Февруари 2013г., доп. ДВ. бр.61 от 9 Юли 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.84 от 27 Септември 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2014г., изм. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г., доп. ДВ. бр.107 от 24 Декември 2014г., изм. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.24 от 31 Март 2015г., доп. ДВ. бр.41 от 5 Юни 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.74 от 26 Септември 2015г., изм. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., доп. ДВ. бр.102 от 29 Декември 2015г., изм. ДВ. бр.32 от 22 Април 2016г., доп. ДВ. бр.47 от 21 Юни 2016г., изм. ДВ. бр.83 от 21 Октомври 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.95 от 29 Ноември 2016г., изм. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017г., доп. ДВ. бр.54 от 5 Юли 2017г., изм. ДВ. бр.85 от 24 Октомври 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.101 от 19 Декември 2017г., изм. ДВ. бр.55 от 3 Юли 2018г., доп. ДВ. бр.1 от 3 Януари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 22 Януари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.16 от 22 Февруари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.83 от 22 Октомври 2019г., изм. ДВ. бр.13 от 14 Февруари 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.23 от 14 Март 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.28 от 24 Март 2020г., изм. ДВ. бр.44 от 13 Май 2020г., доп. ДВ. бр.88 от 13 Октомври 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 4 Декември 2020г., доп. ДВ. бр.108 от 22 Декември 2020г., изм. ДВ. бр.9 от 2 Февруари 2021г., изм. ДВ. бр.84 от 8 Октомври 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.53 от 8

121

**Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.**

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Юли 2022г., изм. ДВ. бр.79 от 4 Октомври 2022г., изм. ДВ. бр.10 от 31 Януари 2023г.

**Наказателно-процесуален кодекс**

В сила от 29.04.2006 г., Обн. ДВ. бр. 86 от 28 Октомври 2005г., изм. ДВ. бр. 46 от 12 Юни 2007г., изм. ДВ. бр. 109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр. 69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр. 109 от 23 Декември 2008г., изм. ДВ. бр. 12 от 13 Февруари 2009г., изм. ДВ. бр. 27 от 10 Април 2009г., изм. ДВ. бр. 32 от 28 Април 2009г., изм. ДВ. бр. 33 от 30 Април 2009г., изм. ДВ. бр. 15 от 23 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр. 32 от 27 Април 2010г., изм. ДВ. бр. 101 от 28 Декември 2010г., изм. ДВ. бр. 13 от 11 Февруари 2011г., изм. ДВ. бр. 33 от 26 Април 2011г., изм. ДВ. бр. 60 от 5 Август 2011г., изм. ДВ. бр. 61 от 9 Август 2011г., изм. ДВ. бр. 93 от 25 Ноември 2011г., изм. и доп. ДВ. бр. 19 от 6 Март 2012г., изм. ДВ. бр. 20 от 9 Март 2012г., изм. и доп. ДВ. бр. 25 от 27 Март 2012г., доп. ДВ. бр. 60 от 7 Август 2012г., доп. ДВ. бр. 17 от 21 Февруари 2013г., доп. ДВ. бр. 52 от 14 Юни 2013г., изм. и доп. ДВ. бр. 70 от 9 Август 2013г., изм. и доп. ДВ. бр. 71 от 13 Август 2013г., изм. и доп. ДВ. бр. 21 от 8 Март 2014г., изм. и доп. ДВ. бр. 14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр. 24 от 31 Март 2015г., изм. и доп. ДВ. бр. 41 от 5 Юни 2015г., изм. и доп. ДВ. бр. 42 от 9 Юни 2015г., доп. ДВ. бр. 60 от 7 Август 2015г., изм. и доп. ДВ. бр. 74 от 26 Септември 2015г., изм. ДВ. бр. 79 от 13 Октомври 2015г., изм. ДВ. бр. 32 от 22 Април 2016г., изм. и доп. ДВ. бр. 39 от 26 Май 2016г., изм. и доп. ДВ. бр. 62 от 9 Август 2016г., доп. ДВ. бр. 81 от 14 Октомври 2016г., доп. ДВ. бр. 95 от 29 Ноември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр. 13 от 7 Февруари 2017г., изм. и доп. ДВ. бр. 63 от 4 Август 2017г., доп. ДВ. бр. 101 от 19 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр. 7 от 19 Януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр. 44 от 29 Май 2018г., изм. ДВ. бр. 87 от 19 Октомври 2018г., изм. и доп. ДВ. бр. 96 от 20 Ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр. 7 от 22 Януари 2019г., доп. ДВ. бр. 16 от 22 Февруари 2019г., доп. ДВ. бр. 83 от 22 Октомври 2019г., изм. и доп. ДВ. бр. 98 от 17 Ноември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр. 103 от 4 Декември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр. 110 от 29 Декември 2020г., изм. ДВ.

122

**Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.**

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

бр. 9 от 2 Февруари 2021г., доп. ДВ. бр. 16 от 23 Февруари 2021г., изм. ДВ.бр. 20 от 9 Март 2021г., изм. ДВ. бр. 41 от 18 Май 2021г., изм. ДВ. бр. 80 от 24 Септември 2021г., изм. ДВ. бр. 85 от 12 Октомври 2021г., изм. и доп. ДВ. бр. 32 от 26 Април 2022г., доп. ДВ. бр. 62 от 5 Август 2022г., изм. и доп. ДВ. бр. 48 от 2 Юни 2023г.

**Закон за съдебната власт**

Обн. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.109 от 23 Декември 2008г., изм. ДВ. бр.25 от 3 Април 2009г., изм. ДВ. бр.33 от 30 Април 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.102 от 22 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.59 от 31 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.1 от 4 Януари 2011г., изм. ДВ. бр.23 от 22 Март 2011г., изм. ДВ. бр.32 от 19 Април 2011г., изм. ДВ. бр.45 от 14 Юни 2011г., изм. ДВ. бр.81 от 18 Октомври 2011г., изм. ДВ. бр.82 от 21 Октомври 2011г., изм. ДВ. бр.93 от 25 Ноември 2011г., изм. ДВ. бр.20 от 9 Март 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.50 от 3 Юли 2012г., изм. ДВ. бр.81 от 23 Октомври 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.17 от 21 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.30 от 26 Март 2013г., доп. ДВ. бр.52 от 14 Юни 2013г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., доп. ДВ. бр.70 от 9 Август 2013г., изм. ДВ. бр.71 от 13 Август 2013г., изм. ДВ. бр.19 от 5 Март 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 8 Март 2014г., изм. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.107 от 24 Декември 2014г., изм. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.28 от 8 Април 2016г., изм. ДВ. бр.39 от 26 Май 2016г., изм. ДВ. бр.50 от 1 Юли 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 9 Август 2016г., изм. ДВ. бр.76 от 30 Септември 2016г., изм. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017г., изм. ДВ. бр.14 от 10 Февруари 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 4 Август 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.65 от 11 Август 2017г., изм. ДВ. бр.85 от 24 Октомври 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 10 Ноември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 19 Януари 2018г., изм. ДВ. бр.15 от 16 Февруари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.49 от 12 Юни 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 18 Септември

123

**Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.**

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

2018г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., изм. ДВ. бр.19 от 5 Март 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.29 от 8 Април 2019г., доп. ДВ. бр.64 от 13 Август 2019г., изм. ДВ. бр.83 от 22 Октомври 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.11 от 7 Февруари 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.86 от 6 Октомври 2020г., доп. ДВ. бр.103 от 4 Декември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.109 от 22 Декември 2020г., изм. ДВ. бр.110 от 29 Декември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.16 от 23 Февруари 2021г., изм. ДВ. бр.41 от 18 Май 2021г., изм. ДВ. бр.43 от 21 Май 2021г., изм. ДВ. бр.80 от 24 Септември 2021г., изм. ДВ. бр.15 от 22 Февруари 2022г., доп. ДВ. бр.24 от 25 Март 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.32 от 26 Април 2022г., изм. ДВ. бр.56 от 19 Юли 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 5 Август 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.11 от 2 Февруари 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.48 от 2 Юни 2023г.

**Закон за изпълнение на наказанията и задържането под стража**

В сила от 01.06.2009 г., Обн. ДВ. бр.25 от 3 Април 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 27 Април 2010г., изм. ДВ. бр.73 от 17 Септември 2010г., изм. ДВ. бр.81 от 18 Октомври 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.68 от 2 Август 2013г., изм. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г., доп. ДВ. бр.42 от 9 Юни 2015г., изм. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.32 от 22 Април 2016г., доп. ДВ. бр.81 от 14 Октомври 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 4 Август 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 22 Януари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.16 от 22 Февруари 2019г., изм. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., доп. ДВ. бр.64 от 13 Август 2019г., изм. ДВ. бр.100 от 20 Декември 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.105 от 11 Декември 2020г., доп. ДВ. бр.24 от 25 Март 2022г.

**Правилник за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража**

124

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Издаден от министъра на правосъдието, обн. ДВ. бр.9 от 2 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр.43 от 8 Юни 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.20 от 7 Март 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.14 от 10 Февруари 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.35 от 27 Април 2021г.

Правилник за организацията на дейността на ВСС и на неговата администрация

Издаден от Висшия съдебен съвет, обн., ДВ, бр. 16 от 2019 г., в сила от 22.02.2019г.

Правилник за администрацията в съдилищата

Издаден от Висшия съдебен съвет, обн. ДВ. бр.68 от 22 Август 2017г., в сила от 22.08.2017 г..

НАРЕДБА № 4 от 16 март 2017 г. за воденето, съхраняването и достъпа до регистъра на актовете на съдилищата (Наредба №4).

НАРЕДБА № 5 за организацията и реда за водене, съхраняване и достъп до електронни дела и начина на съхраняване на доказателствата и доказателствените средства по делата, както и вътрешния оборот и съхраняването на друга информация, обработвана от съдебната администрация, обнародвана в ДВ бр. 47 от 13.06.2017 г. (Наредба №5).

НАРЕДБА № 6 от 3 август 2017 г. за извършване на процесуални действия и удостоверителни изявления в електронна форма (Наредба №6).

Правилник за вътрешния ред за използването на електронен подпис и електронна идентификация от органите на съдебната власт, в сила от 21.04.2017 година.



ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

НАРЕДБА за Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП) на Министерски съвет, обнародвана в ДВ бр. 2 от 14.01.2008 г.

Указание за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки (Утвърдено със Заповед № 5306 от 24.11.2014 г., изменено и допълнено със Заповеди № РД-04-203 от 28.04.2016 г. и № РД-04-71 от 19.02.2018 г. на главния прокурор).

Анализ на събраните чрез ЕИСПП данни, идентифициране на ключови криминогенни фактори и тенденции и дефиниране на актуалната картина на криминологичната среда, ДЗЗД „Глобал Иконометрика“, София 2018 г.

Закон за министерство на вътрешните работи

Обн. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.107 от 24 Декември 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.24 от 31 Март 2015г., доп. ДВ. бр.56 от 24 Юли 2015г., доп. ДВ. бр.61 от 11 Август 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.81 от 14 Октомври 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.97 от 6 Декември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 9 Декември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 27 Декември 2016г., доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017г., изм. ДВ. бр.26 от 28 Март 2017г., доп. ДВ. бр.58 от 18 Юли 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.97 от 5 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2017г., изм. ДВ. бр.7 от 19 Януари 2018г., изм. ДВ. бр.10 от 30 Януари 2018г., изм. ДВ. бр.48 от 8 Юни 2018г., изм. ДВ. бр.55 от 3 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 18 Септември 2018г., доп. ДВ. бр.7 от 22 Януари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.34 от 23 Април 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.58 от 23 Юли 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 7 Юли 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.85 от 2 Октомври 2020г., доп.





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

ДВ. бр.20 от 9 Март 2021г., доп. ДВ. бр.22 от 18 Март 2022г., изм. ДВ. бр.56 от 19 Юли 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 5 Август 2022г.

**Закон за статистиката**

Обн. - ДВ, бр. 57 от 25.06.1999 г.; изм. и доп., бр. 42 от 27.04.2001 г.; изм., бр. 45 от 30.04.2002 г.; изм., бр. 74 от 30.07.2002 г.; изм., бр. 37 от 04.05.2004 г.; в сила от 04.08.2004 г.; изм., бр. 39 от 10.05.2005 г.; в сила от 11.08.2005 г.; изм. и доп., бр. 81 от 11.10.2005 г.; изм. и доп., бр. 88 от 04.11.2005 г.; доп., бр. 100 от 30.11.2007 г., в сила от 20.12.2007 г.; изм. и доп., бр. 98 от 14.11.2008 г.; доп., бр. 42 от 05.06.2009 г.; изм., бр. 95 от 01.12.2009 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм. и доп., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г.; изм., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 01.07.2012 г.; доп., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм., бр. 7 от 19.01.2018 г.; изм., бр. 38 от 24.04.2020 г., в сила от 01.01.2022 г.

Hunt, K. S., & Dumville, R. (2016). Recidivism among federal offenders: A comprehensive overview. United States Sentencing Commission. Washington, DC.

Markman, J. A., Durose, M. R., Rantala, R. R., & Tiedt, A. D. (2016). Recidivism of offenders placed on federal community supervision in 2005: Patterns from 2005 to 2010. Bureau of Justice Statistics, Washington DC: US Department of Justice, June. NCF 249743.

Ruggero, T. (2015). Measuring recidivism: Definitions, errors, and data sources. Center for Public Safety Initiatives. Working Paper #2015-03

Urban Institute (2009). Measuring recidivism at the local level: A quick guide. Urban Institute.

Jefferies S 2003. Transforming the criminal courts: managerialism, consumerism, therapeutic jurisprudence and change. Report to the Criminology Research Council

Lind B 2003. Developing a reoffending database: design, processes, problems and solutions.

127





ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ  
ЕВРОПЕЙСКИ  
СОЦИАЛЕН ФОНД



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА  
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**Проект „Въвеждане на система за измерване на рецидивизма в България чрез активно гражданско участие“ Договор № BG05SFOP001-2.025-0178-C01**

Payne J 2005. Final report of the North Queensland Drug Court evaluation. Technical and background paper no. 17. Canberra: Australian Institute of Criminology.

Payne J 2007. Recidivism in Australia: findings and future research, © Australian Institute of Criminology 2007.

Wartna B & Nijssen L 2006. National studies on recidivism: an inventory of large-scale recidivism research in 33 European countries. The Hague: Netherlands Ministry of Justice.

Fazel S, Wolf A (2015). A Systematic Review of Criminal Recidivism Rates Worldwide, University of Oxford, Department of Psychiatry.

Maltz M 1984. Recidivism. Department of Criminal Justice and Department of Information and Decision Sciences, University of Illinois, Chicago.